

Voorwoord

Deze uitgave van 'Zo doende' bevat informatie over de in 2009 verrichte dierproeven en de proefdieren die bij vergunninghoudende instellingen aanwezig zijn, en het door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) uitgevoerde toezicht op de Wet op de dierproeven (Wod). De nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVA) stelt dit jaarverslag op op basis van door de vergunninghoudende instellingen aangeleverde gegevens.

Met dit jaarverslag onderstreept de nVA het belang van een zorgvuldige voorlichting over dierproeven en proefdieren in Nederland. Het streven naar verantwoord en zorgvuldig toepassen van dierproeven is het beleid van de overheid. De nVA draagt daaraan bij door toe te zien op de naleving van de Wet op de dierproeven.

In 2009 zijn door de VWA 666 inspecties verricht naar de naleving van de Wet op de dierproeven. Uit deze inspecties blijkt dat in het algemeen de voorschriften die direct verband houden met het welzijn van de proefdieren goed werden nageleefd.

Klachten over het omgaan met proefdieren kunt u, eventueel vertrouwelijk, melden via de internetsite van de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (www.nieuwewa.nl), telefonisch op 0800-0488 of bij één van de inspecteurs belast met het toezicht op de naleving van de Wet op de dierproeven.

Ook als u vragen hebt over het onderwerp kunt u op die manier contact opnemen met de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit. Meer informatie over dierproeven en eerdere jaarverslagen zijn te vinden via de internetsite van de nVA: www.nieuwewa.nl.

Wim Schreuders
Den Haag, september 2010
inspecteur-generaal nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit

Inhoudsopgave

1 Samenvatting	5
2 Voedsel en Waren Autoriteit	7
2.1 Rapportage inspecties Wet op de dierproeven	7
2.2 Rapportage inspecties biotechnologie bij dieren	10
3 Dierexperimentencommissies	12
3.1 Algemeen Dierexperimentencommissies	12
3.2 De jaarverslagen van de DEC's	12
4 Registratie proefdieren en dierproeven	15
4.1 Inleiding	15
4.2 Vergunninghouders	15
4.3 Dierproeven	16
4.4 De Europese registratie	22
4.5 Herkomst proefdieren	24
Bijlagen	
1 Tabellen registratie dierproeven en proefdieren	29
2 Tabellen registratie dierproeven ten behoeve van de Europese Commissie	87
3 Lijst met specificaties diersoorten	98

1

Samenvatting

Meer dierproeven in 2009

Het aantal dierproeven in 2009 bedroeg 592.665. Dit zijn 14.542 dierproeven (2,5%) meer dan er in 2008 geregistreerd waren. Met ratten en kippen zijn meer dierproeven uitgevoerd in 2009, terwijl die in 2008 juist waren gedaald. De stijging van het aantal dierproeven met ratten houdt verband met een stijging van het toxicologisch onderzoek in het kader van REACH¹. Op kippen zijn meer dierproeven uitgevoerd voor wetenschappelijk onderzoek onder andere naar de invloed van voeding en een optimale bezettingsgraad in de huisvesting van jonge vleeskuikens. Op de categorie 'andere vogels' zijn aanmerkelijk minder dierproeven verricht dan in 2008. Toen werd er veel onderzoek verricht naar het voorkomen van aviaire influenza bij wilde vogels. Dierproeven op genetisch gemodificeerde dieren bleven ongeveer gelijk.

Hergebruik van proefdieren

In 2009 zijn 6.335 dieren hergebruikt voor 9.577 (1,6% van het totaal aantal) dierproeven. Daarom kan worden gesteld dat 592.665 dierproeven werden verricht op 583.088 proefdieren.

Doel van de proef

De meeste proeven werden verricht voor wetenschappelijk onderzoek (52,8%). Voor de ontwikkeling, productie, controle of ijking van sera, vaccins, geneesmiddelen en medische of veterinaire producten ten behoeve van mens en dier werd 35,7% van het totale aantal dierproeven verricht. Om de mogelijke schadelijkheid van stoffen te

onderzoeken werd 6,7% van de dierproeven verricht. Voor onderwijs en training werd 3,4% en voor diagnostiek 1,3% van de dierproeven verricht.

Mutaties vergunninghouders

Een instelling die of bedrijf dat dierproeven wil verrichten dient in het bezit te zijn van een vergunning, zoals bepaald in artikel 2 van de Wet op de dierproeven (Wod). Deze vergunning wordt afgegeven door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). In 2009 zijn drie nieuwe vergunningen verleend voor het verrichten van dierproeven en tien vergunningen werden ingetrokken op verzoek van de vergunninghouder. In 2009 waren tachtig vergunninghouders geregistreerd.

Om proefdieren te mogen fokken en/of te mogen afleveren dient een instelling of bedrijf in het bezit te zijn van een vergunning, zoals is bepaald in artikel 11a van de Wod. Ook deze vergunning wordt verleend door de minister van VWS. In 2009 zijn twee nieuwe vergunningen verleend voor het fokken en afleveren van proefdieren en er zijn twee vergunningen ingetrokken op verzoek van de vergunninghouders. Op dit moment zijn hiervoor 44 vergunningen verleend.

Inspecties

Gedurende het verslagjaar werden door de VWA in totaal 666 inspecties uitgevoerd bij vergunninghoudende instellingen. Ongeveer 34% van de inspecties was onaangekondigd. Vanwege inspecties van onderzoeksplannen en de vereiste aanwezigheid van onderzoekers daarbij of

¹ REACH is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden. REACH staat voor Registration, Evaluation and Authorisation of CHemicals. De regelgeving (Verordening nr. 1907/2006) hierover dateert van 18 december 2006, en is vanaf 1 juni 2007 van kracht.

inspecties waarbij de VWA speciale afspraken moet maken om bepaalde handelingen bij te wonen is het niet mogelijk alle inspecties onaangekondigd te verrichten.

Uit de inspecties bleek, dat in het algemeen de voorschriften die direct verband houden met het welzijn van de proefdieren goed werden nageleefd.

Bij één inspectie werden de voorschriften dusdanig niet nageleefd dat de VWA een schriftelijke waarschuwing heeft gegeven aan de vergunninghouder. De geconstateerde afwijkingen hadden betrekking op het anders verrichten van dierproeven dan in het onderzoeksplan beschreven was. Dit is een overtreding van de Wet op de dierproeven. De vergunninghouder werd opgedragen maatregelen te treffen om de geconstateerde omissies op te heffen.

2

Voedsel en Waren Autoriteit

2.1 Rapportage inspecties Wet op de dierproeven

2.1.1 Algemeen

Gedurende het verslagjaar 2009 zijn in totaal 666 inspecties verricht bij vergunninghoudende instellingen. Ongeveer 34% van de uitgevoerde inspecties was onaangekondigd. Vanwege de complexe onderwerpen en de uniformiteit in de handhaving werd een aantal inspecties door twee personen uitgevoerd. Bijna alle inspecties werden uitgevoerd binnen handhavingsprojecten. Ter bevordering van de uniformiteit in werkwijze van de inspectie werden hiervoor inspectielijsten gebruikt.

De vragen in de inspectielijsten waren in hoofdlijnen gericht op:

- de naleving van de Regeling huisvesting en verzorging van proefdieren;
- de zorgvuldigheid van verrichte handelingen;
- het verrichten van de handelingen zoals beschreven in het onderzoeksplan; en
- de juistheid van vereiste administratie.

De VWA wil effectief ingrijpen tegen onnodig ongerief bij proefdieren. Het interventiebeleid dat de VWA daarvoor toepast, is erop gericht om geconstateerde overtredingen tijdens inspecties op te heffen en herhaling te voorkomen. De VWA laat hierbij de manier waarop zij wetten en regels handhaaft afhangen van de aard en ernst van de overtreding en de omstandigheden waaronder deze begaan zijn. Eén van de methoden die bij het toezicht op de Wod en Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) veelvuldig wordt ingezet is het toepassen van hulp bij naleving. Dit is het verstrekken van informatie en geven van ondersteuning

aan de vergunninghouder over de regelgeving.

Informatieverstrekking is gericht op het bevorderen van de naleving van de wettelijke voorschriften en daarmee van het welzijn van proefdieren.

2.1.2 Naleving regeling huisvesting en verzorging van proefdieren

In 2009 werd 127 keer geïnspecteerd op de naleving van de Regeling huisvesting en verzorging van proefdieren. De vragen op de inspectielijst werden onderverdeeld in vragen over:

- de onderkomens van de dieren;
- de kooiverrijking;
- de hygiëne;
- de ventilatie;
- de temperatuur;
- het lichtregime van deze onderkomens; en
- de verzorging van de dieren.

Tijdens deze inspecties werden de meeste opmerkingen gemaakt over geringe afwijkingen in het juist registreren van de bevindingen in het welzijnsdagboek (34%), de groeps- of individuele huisvesting (21%), de relatieve vochtigheid van de dierverblijven (19%) en passende kooiverrijking of nestmateriaal (17%).

2.1.3 Handelingen op de werklocatie

De inspectielijst over handelingen op de werklocatie bestaat uit vragen over:

- aanwezige werkplannen en onderzoeksplannen;
- zorgvuldigheid van handelen;
- aseptiek;
- narcose;
- pijnbestrijding;
- aantekeningen van de handelingen; en
- het welzijnsdagboek.

Hiervoor zijn 34 inspectiebezoeken afgelegd. Bij deze bezoeken zijn geringe afwijkingen geconstateerd in de documentatie van de handelingen (onderzoeksplan of werkprotocol (29%) en aantekeningen van de bevindingen (18%)), van de aseptiek van de handelingen (30%) en van de hygiëne in de behandelruimte (24%).

2.1.4 Uitvoering proef conform onderzoeksplan

In 2009 is 64 keer geïnspecteerd op het uitvoeren van een dierproef conform het onderzoeksplan. Tijdens de inspecties werd gecontroleerd of de onderzoekers, biotechnici en proefdierverzorgers zich hielden aan de voorschriften in het onderzoeksplan. Het merendeel van deze inspecties had het karakter van een audit. Vaak werden de inspecties door twee inspecteurs verricht en werden afwijkingen direct met betrokkenen besproken. Bij afwijkingen van het plan werd nagegaan hoe het onderzoek afweek van het door de dierexperimentencommissie (DEC) goedgekeurde onderzoeksplan en/of de eventueel daarbij gestelde additionele voorwaarden. Hierbij werden kleine praktische bijstellingen, die met de proefdierdeskundige waren afgestemd, niet als afwijkingen van het onderzoeksplan beschouwd. Ook werd gekeken naar het effect voor de dieren dat een eventuele wijziging met zich meebracht. Immers, een afwijking van het onderzoeksplan hoeft niet per definitie te leiden tot meer ongerief voor de dieren. Sommige wijzigingen kunnen zelfs tot minder ongerief voor de dieren leiden.

Een onderzoeksplan moet een aantal wettelijk vastgestelde aspecten bevatten, zoals de huisvesting van de dieren tijdens de proef, de toe te passen pijnbestrijding en de uit te voeren handelingen. Het is mogelijk tijdens een inspectie van de proef afwijkingen van het onderzoeksplan te constateren, zowel op reeds gedane handelingen als op handelingen die gepland zijn.

Handelingen

Bij zestien inspecties werden afwijkingen geconstateerd. Bij zeven daarvan had of zou dat negatieve gevolgen kunnen hebben voor het welzijn van de dieren. Bij zeven andere was er een afwijking die geen effect had of zou hebben op het welzijn van de dieren. Bij twee inspecties werd geconstateerd dat de afwijkingen in het uitvoeren van de proef een positief effect op het welzijn had of zou kunnen hebben.

Verzorging

Bij vijftien inspecties week de verzorging van de dieren af van hetgeen in het onderzoeksplan werd gesteld. Zes hadden of zouden een negatief effect kunnen hebben op het welzijn van de dieren. Bij acht inspecties waren er afwijkingen die geen gevolg hadden of zouden hebben voor het welzijn van de dieren. Bij één inspectie was de afwijking positief voor het welzijn van de dieren.

Huisvesting

De huisvesting van de dieren was in twaalf gevallen afwijkend. Acht keer had of zou dat een negatief effect op het welzijn van de dieren kunnen hebben, bij vier inspecties was het effect neutraal.

Vermijden ongerief

Er werd tijdens de inspecties van de onderzoeksplannen ook gekeken naar de toegepaste methode ter vermindering van het ongerief. Daaronder wordt onder andere verstaan het toedienen van pijnbestrijding of anesthesie. In één geval werd er afgeweken met een negatief effect, in drie gevallen was het effect neutraal en bij negen inspecties was het effect op het welzijn van de dieren positief. Om ongerief te vermijden werden bij de uitvoering van de proef meer middelen gebruikt, deze werden langer aanhoudend gebruikt of een betere methode werd gebruikt.

Bij 56 van de 64 inspecties werd geconstateerd dat geheel of gedeeltelijk conform het onderzoeksplan werd gehandeld.

Bij 8 geïnspecteerde onderzoeksplannen heeft de VWA nalevingshulp geboden omdat er op een aantal punten dusdanige afwijkingen van het onderzoeksplan werden geconstateerd dat die een negatief effect op het welzijn hadden of zouden kunnen hebben.

Bij 1 van deze 8 geïnspecteerde onderzoeksplannen kreeg de verantwoordelijke vergunninghouder een schriftelijke waarschuwing omdat het daadwerkelijk onderzoek afweek van het onderzoeksplan met betrekking tot het aantal, de huisvesting en het moment van doden van de dieren met een negatief effect op het welzijn van de dieren.

2.1.5 Functioneren Dierexperimentencommissies

In 2009 is begonnen met het inspecteren van het functioneren van de Dierexperimentencommissies (DECs) en of de onderzoeksplannen die de DECs toetsen alle wettelijke voorgeschreven items bevatten. In 2009 zijn voor het functioneren van de DECs 19 inspecties verricht. Verder zijn er 65 inspecties verricht om na te gaan of het onderzoeksplan alle wettelijke voorgeschreven items bevat. Omdat deze inspecties over de jaargrens zijn heengegaan wordt in de volgende Zo doende over de resultaten gerapporteerd.

2.1.6 Wettelijk gestelde deskundigheidseisen

Tijdens een deel van bovenstaande inspecties is nagegaan of de personen die in de onderzoeksplannen werden vermeld, of die op de werkvloer werden aangetroffen, over de vereiste deskundigheid beschikken.

Het betreft de eisen van deskundigheid van personen die de opzet van dierproeven bepalen (artikel 9 Wod), de proefdieren verzorgen (artikel 12 Wod) en de dierexperimentele handelingen verrichten (artikel 9 en 12 Wod).

In 2009 is van 172 personen (74 die als artikel 9 functionaris

en 98 die als artikel 12 functionaris vermeld stonden) de deskundigheid gecontroleerd. Tijdens die controles werd geconstateerd dat het welzijn van de dieren niet in het geding is ook al waren 2 personen niet helemaal bevoegd voor de handelingen die ze uitvoerden.

Personen in opleiding mogen alleen onder begeleiding handelingen uitvoeren. Het beleid van de nVWA is dat personen in opleiding, uitsluitend onder toezicht, en verantwoordelijkheid van een bevoegde functionaris kunnen worden ingezet bij eenvoudige werkzaamheden. Het begrip eenvoudig legt de nVWA als volgt uit: passend bij de aard en de fase van de opleiding en de persoonlijke vaardigheden van de persoon in opleiding.

De hoogleraar proefdierkunde aan de Universiteit Utrecht heeft voor 170 personen, bedoeld in artikel 9 Wod, aanvullende opleidingseisen vastgesteld.

2.1.7 Dossier inspecties

Op basis van de ontvangen registratiegegevens werden 74 inspecties verricht. De registratiegegevens proefdieren en dierproeven zijn door 70% van de vergunninghouders ingestuurd voor de wettelijke termijn (15 maart) hiervoor verstreken is. De overige 30% was binnen tweede gestelde termijn (1 april) ontvangen. In ongeveer 40% van de toezendingen bleek dat de gegevens niet correct waren. In overleg met de proefdierdeskundige van de vergunninghouder zijn de noodzakelijke correcties in de registratie doorgevoerd.

Op basis van de ontvangen DEC-jaarverslagen 2008 zijn 23 inspecties verricht om te zien of de jaarverslagen volgens wettelijke voorschrift werden aangeleverd.

Voor de ontheffingen van artikel 11 van de Wod werden 44 inspecties uitgevoerd.

Er zijn 75 inspecties uitgevoerd op basis van verzoeken om ontheffingen van de wettelijk gestelde eisen van de deskundigheid voor personen die betrokken zijn bij dierproeven (artikel 9, 12 en 14 Wod).

2.1.8 Overige inspecties

In 2009 zijn honderd overige inspecties verricht. Dit zijn inspecties die geen onderdeel uitmaken van een project, maar die vaak vraaggestuurd worden uitgevoerd. Het betreft de volgende inspecties:

- het beoordelen van aanvragen of wijzigingen van vergunningen ex artikel 2 of 11a Wod;
- naar aanleiding van klachten;
- in combinatie met andere VWA-projecten;
- in het kader van het geven van opleiding aan toekomstige onderzoekers.

Er is één inspectie uitgevoerd naar aanleiding van een klacht van een afnemer over te weinig voer en water (gel) tijdens het transport van muizen en ratten. Tijdens de inspectie heeft de transporteur verzekerd dat tijdens het transport reeds een dubbele hoeveelheid water en voer werd meegegeven.

2.1.9 Geconstateerde afwijkingen en maatregelen

Met betrekking tot naleving van artikel 10c (het uitvoeren van de proef conform het goedgekeurde onderzoeksplan) werd bij één vergunninghouder geconstateerd dat dierproeven deels anders werden verricht dan was beschreven in het onderzoeksplan. De voornaamste tekortkomingen hadden betrekking op:

- het aantal dieren;
- de huisvesting van de dieren in de proef; en
- het moment van doden van de dieren.

Maatregelen

Naar aanleiding van bovenstaande overtredingen is één schriftelijke waarschuwing verstuurd aan de vergunninghouder. De vergunninghouder werd meegedeeld dat indien bij herinspectie blijkt dat wederom niet aan de wettelijke voorschriften wordt voldaan er overgegaan kan worden tot het opmaken van een proces-verbaal. Tevens werd een passende termijn genoemd waarbinnen het euvel verholpen moest zijn.

Inmiddels is bij de vergunninghouder een plan van aanpak uitgewerkt en geïmplementeerd om deze afwijkingen op structurele wijze te voorkomen.

In 2009 is één herinspectie uitgevoerd in navolging van een schriftelijke waarschuwing die eind 2008 was gegeven. Naar aanleiding van de herinspectie en gerichte nalevingshulp bij deze vergunninghouder werden de geconstateerde omissies opgeheven.

Bij geringe afwijkingen waarbij geen maatregel nodig bleek te zijn, maar waarbij het wel van belang was dat deze binnen een bepaalde tijd werden opgeheven om de gezondheid en welzijn te borgen, werden deze omissies schriftelijk aan de proefdierdeskundige ex artikel 14 Wod meegedeeld. Hiermee werd voorkomen dat de afwijkingen een structureel karakter krijgen.

Bij overige geringe omissies werd een mondelinge waarschuwing gegeven en werd nalevingshulp geboden om de omissies op te heffen.

2.2 Biotechnologie bij dieren

2.2.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en biotechnologie bij dieren

Voor het vervaardigen van genetisch gemodificeerde dieren (gewervelde en ongewervelde) is artikel 66, lid 1 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) van toepassing. Dit luidt dat het verboden is zonder vergunning van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) biotechnologische handelingen bij dieren uit te voeren. De in artikel 20 van de Wod aangewezen medewerkers van de VWA houden toezicht op de naleving van de voorschriften en beperkingen van vergunningen voor het verrichten van biotechnologische handelingen binnen proefdierinstellingen.

Het verbod om zonder vergunning van de minister van LNV biotechnologische handelingen bij dieren uit te voeren is per 1 januari 2010 niet meer van kracht als de handelingen worden uitgevoerd in het kader van biomedisch onderzoek².

2.2.2 Aantal en focus inspecties

In 2009 zijn 41 inspecties biotechnologie bij dieren verricht. Tijdens deze inspecties werd gecontroleerd of door de vergunninghouders de beperkingen en voorwaarden werden nageleefd, die zijn verbonden aan de vergunningen biotechnologie bij dieren. Vanwege het inspecteren van een groot aantal dossiers dat met vergunningen biotechnologie gepaard gaan, is 95% van de inspecties aangekondigd.

Het toezicht op de vergunningen biotechnologie bij dieren werd op drie verschillende manieren ingericht:

- Bij actieve vergunningen werd gecontroleerd of de handelingen overeenkomstig de vergunning werden uitgevoerd.
- Afgewezen aanvragen: soms leidt een aanvraag niet tot een vergunning of niet tot een vergunning die de hele aanvraag dekt. Op zulke locaties is gecontroleerd of de in de aanvraag vermelde handelingen niet alsnog waren uitgevoerd.
- Bij reguliere inspecties in het kader van toezicht op de naleving van de Wod werd erop toegezien dat geen biotechnologische handelingen bij dieren werden verricht zonder vergunning.

De meeste vergunningen hadden betrekking op biotechnologische technieken bij muizen.

De resterende vergunningen waren verleend voor het toepassen van biotechnologische technieken bij zebrafissen (3), ongewervelde dieren (1) en bij klauwpadden (1).

Vanwege het beëindigen van het verbod op biotechnologische handelingen bij dieren in het kader van biomedisch onderzoek werd besloten om hierop vanaf september 2009 voornamelijk te inspecteren vanuit signalerend uitgangspunt.

2.2.3 Resultaten inspecties

De resultaten van de inspecties geven aan dat in het algemeen de voorwaarden en beperkingen die zijn gesteld aan een vergunning goed werden nageleefd. Er werden geen aanwijzingen gevonden dat biotechnologische handelingen in het kader van de Wet op de dierproeven zijn uitgevoerd bij vergunninghouders die geen vergunning biotechnologie bij dieren hadden.

2.2.4 Maatregelen

Er werden in 2009 geen maatregelen genomen in het kader van inspecties biotechnologie.

In 2009 werd wel een herinspectie uitgevoerd naar aanleiding van een in 2008 gegeven schriftelijke waarschuwing wegens het uitvoeren van biotechnologische handelingen met een niet vergund construct. Tijdens de uitgevoerde herinspectie werd geconstateerd dat de vergunninghouder inmiddels wel toestemming had gekregen voor het genconstruct door een kleine wijziging aan de bestaande vergunning. Tevens werd geconstateerd dat de procedure van controle of constructen die wel vergund waren, verbeterd was. Deze laatste constatering werd ook bij andere vergunninghouders gedaan.

2.2.5 Geringe afwijkingen

In 2009 zijn slechts geringe overtredingen geconstateerd waarvoor geen schriftelijke waarschuwingen werden verzonden. De geringe overtredingen betroffen de volgende tekortkomingen:

- Biotechnologische handelingen werden uitgevoerd nadat de geldigheidstermijn van de vergunning was verstreken. Dit werd mede veroorzaakt door vertraging in de advisering door de DEC.
- Het bij de werkzaamheden betrokken personeel was onvoldoende op de hoogte van de bepalingen van de betreffende vergunning.
- Het onvoldoende bijhouden van het logboek of de database, met name de aantallen dieren en lijnen en het welzijnsdagboek.

In 2008 was bij inspecties specifiek aandacht besteed aan het ongerief van vrouwelijke muizen die als donordier dienen. De leeftijd en het gewicht van de gebruikte vrouwelijke donordieren waren in 2009 over het algemeen dusdanig dat de dieren bij de dekking minder ongerief ondervinden dan voorheen.

² Regeling van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 18 december 2009, nr. 98224, houdende wijziging van de Vrijstellingsregeling dierenwelzijn (vrijstelling biotechnologische technieken bij dieren ten behoeve van biomedisch onderzoek).

Het onderzoeksplan zoals bedoeld in artikel 10a van de Wet op de dierproeven had toch incidenteel kleine tekortkomingen bij het voorkomen van ongerief bij eiceldonoren. De VWA had eerder aangedrongen op verhoging van de minimale leeftijd van eiceldonoren naar vier weken en het gebruik van de eiceldonoren voldeed in de praktijk wel aan dit verzoek. Echter, het onderzoeksplan was niet aangepast, waardoor men terug zou kunnen naar een leeftijd van drie weken zonder af te wijken van het onderzoeksplan.

Er waren geen indicaties voor ernstig ongerief ten gevolge van de geboorte van dieren na biotechnologische handelingen.

2.2.6 Niet in gebruik genomen vergunningen

Bij ongeveer een derde van de uitgevoerde inspecties bleek dat er nog geen of geen biotechnologische handelingen werden uitgevoerd onder de betreffende verleende vergunning. Voornaamste redenen voor het (nog) niet gebruiken van de vergunningen zijn:

- De gewenste dieren waren al elders gegenereerd omdat de procedure rondom vergunningsverlening biotechnologie bij dieren in Nederland te tijdrovend is. Aangezien biomedisch wetenschappelijk onderzoek erg competitief is, is snelle beschikbaarheid van dieren met het gewenste genotype belangrijk. Daarom kiest men er regelmatig voor om tegelijkertijd met het aanvragen van een vergunning biotechnologie bij dieren dezelfde dieren in het buitenland te genereren. Dit gebeurde zowel binnen internationale samenwerkingsprojecten als op commerciële basis.
- Door technische problemen waren de benodigde DNA-constructen of gewenste embryonale stamcellen nog niet beschikbaar.
- Door vertrek van een onderzoeker of een onderzoeksgroep naar een andere instelling waar wetenschappelijk onderzoek verricht wordt, verviel voor de vergunninghouder de noodzaak of wens om de vergunde biotechnologische technieken toe te passen.

3 Dierexperimenten- commissies

3.1 Algemeen Dierexperimentencommissies

Conform artikel 10a van de Wod zijn vergunninghouders verplicht voorgenomen dierproeven ter toetsing voor te leggen aan een erkende Dierexperimentencommissie (DEC). In 2009 waren er opnieuw 23 door de minister van VWS erkende DEC's, waarvan 1 DEC in 2 en 1 DEC in 3 kamers vergadert. 1 DEC heeft geen jaarverslag ingestuurd en heeft geen adviezen gegeven, waardoor er 25 commissies actief waren.

3.2 De jaarverslagen van de DEC's

Artikel 18e van de Wod schrijft voor dat iedere DEC jaarlijks vóór 1 april verslag doet van haar werkzaamheden in het afgelopen kalenderjaar. In het jaarverslag dient op grond van eisen in de Dierproevenregeling te zijn opgenomen:

- de samenstelling van de DEC, onderscheiden naar deskundigheden;
- een overzicht met daarin per vergunninghouder en per proef:
 - het doel van de proef;
 - de duur van de proef en de periode waarvoor toestemming is verleend;
 - de inhoud van het advies, onder vermelding van eventuele voorwaarden;
- het aantal vergaderingen onderscheiden naar plenair en niet-plenair;
- vermelding van procedures of kwesties die als problematisch werden ervaren.

De nVWA heeft besloten geen invulling te verlangen van de eisen over de duur van de proef, omdat het voor DEC's moeilijk en soms zelfs onmogelijk is, om de precieze duur van een dierproef weer te geven.

3.2.1 Samenstelling onderscheiden naar deskundigheden

Artikel 18a lid 2a Wod stelt dat een DEC dient te bestaan uit ten minste 7 leden. Artikel 18a lid 2b Wod schrijft voor dat de DEC in een evenredige getalsverhouding is samengesteld uit deskundigen op het gebied van de dierproeven, van alternatieven voor dierproeven, van de proefdieren en hun bescherming, en van de ethische toetsing. De uitleg die door de verschillende DEC's gegeven wordt aan een evenredige getalsverhouding is sterk uiteenlopend. 6 DEC's melden per lid slechts 1 van de genoemde deskundigheden; dat is 1 DEC meer dan in 2008. De overige DEC's geven per lid 1 of meerdere deskundigheden weer, gemiddeld 1,6 deskundigheden per lid. Van deze DEC's meldden DEC's ingesteld door universiteiten en academische ziekenhuizen (verder: academische DEC's) 1,3 en de overige DEC's 1,8 deskundigheden per lid. Enkele DEC's noemen voor 1 of meerdere leden geen wettelijk voorgeschreven deskundigheid. De deskundigheden zijn – gemiddeld over alle DEC's van Nederland – als volgt:

- alternatieven: 21%;
- proefdieren en hun bescherming: 23%;
- dierproeven: 37%; en
- ethiek: 19%.

In deze en verdere berekeningen zijn de genoemde kamers als aparte DEC's geteld (totaal 25 DEC's). Academische DEC's hadden gemiddeld 42% deskundigheid dierproeven, tegen 34% bij de overige DEC's. Academische DEC's voldoen daarmee minder goed aan de wettelijke eis tot een evenredige getalsverhouding. Daarbij dient wel aangetekend te worden dat DEC-leden waarvan geen wettelijk omschreven deskundigheid werd opgegeven, maar wel een deskundigheid die betrekking had op onderzoek, zijn meegeteld bij de deskundigheid dierproeven.

De DEC's bestonden gemiddeld uit 8,2 leden. De DEC-jaarverslagen melden gemiddeld 4,4 leden die geen arbeidsverhouding hebben met de vergunninghouder waaraan advies werd uitgebracht, en gemiddeld 3,6 leden per DEC als niet betrokken bij dierproeven. Echter niet alle DEC's geven deze informatie duidelijk weer.

Het aantal actieve DEC-leden is naar 205 gedaald ten opzichte van het vorige verslagjaar (211). Dit is voornamelijk het gevolg van het niet actief zijn van 1 DEC.

3.2.2 Algemene kengetallen en procedures

Eén DEC kan meer dan één vergunninghouder adviseren en andersom kan één vergunninghouder door meer DEC's geadviseerd worden, bijvoorbeeld als een deel van het onderzoek bij een andere vergunninghouder wordt uitgevoerd. In de jaarverslagen van de DEC's werd zoals vereist over de adviezen per vergunninghouder gerapporteerd.

Alle DEC's die in 2009 adviezen hebben opgesteld, hebben voldaan aan hun verplichting om hun jaarverslag aan de VWA te zenden, hoewel meerdere DEC's de wettelijke inzendtermijn hebben overschreden. De VWA constateert dat de kwaliteit van deze verslagen in het algemeen voldoende is, maar dat door grote verschillen in wijze van rapporteren het zeer moeilijk is om algemeen geldende conclusies te trekken. Vanaf 2010 maakt elke DEC gebruik van het standaard format voor een DEC-jaarverslag. Dit format is opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Dierexperimentencommissies (NVDEC).

In totaal zijn 4.696 nieuwe onderzoeksplannen getoetst; het hoogste aantal in de afgelopen 4 jaar. De omvang van een onderzoeksplan kan echter sterk variëren. 3 DEC's toetsten in 2009 minder dan 30 onderzoeksplannen (OZPs); de overige DEC's toetsten gemiddeld 188 OZPs per jaar, ofwel 17 OZPs per vergadering. Het hoogste aantal adviezen van 1 DEC per vergadering, gemiddeld over het verslagjaar, was 39. 5 DEC's vergaderden minder dan 10 maal per jaar. De overige DEC's vergaderden in 2009 1 maal per maand plenair, behoudens de vakantieperiode.

In artikel 18c Wod³ wordt bepaald dat een beperkte categorie onderzoeksplannen kan worden voorgelegd aan een kleine commissie van de DEC. 14 DEC's geven aan gebruik te hebben gemaakt van een kleine commissie. Diverse van deze DEC's geven aan dat de kleine commissie telefonisch of per e-mail vergadert, bij enkele DEC's komt deze kleine commissie daadwerkelijk bijeen, bijvoorbeeld precies tussen 2 plenaire vergaderingen in. Academische DEC's

toetsten gemiddeld 27 OZPs in een kleine commissie, de overige DEC's slechts 7 OZPs. De door de kleine commissie getoetste onderzoeksplannen dienen in de plenaire commissie gemeld en desgewenst behandeld te worden.

3.2.3 Negatieve adviezen en teruggetrokken onderzoeksplannen

Van de circa 4.700 adviezen die door de erkende DEC's in 2009 zijn afgegeven, betroffen er 5 (vorig verslagjaar 3) een negatief advies aan de vergunninghouder. Dit betrof 5 verschillende DEC's.

Voor zover uit de jaarverslagen is op te maken werden tevens circa 30 OZPs teruggetrokken door de onderzoekers. Teruggetrokken onderzoeksplannen en onderzoeksplannen met een negatief advies vormen samen ongeveer 0,7% van de aangemelde onderzoeksplannen, hetgeen een geringe stijging is ten opzichte van vorig jaar (0,5%).

Daarnaast geven 11 DEC's aan dat er in 2009 in totaal 128 OZPs in behandeling zijn genomen waarover geen advies is uitgebracht in hetzelfde verslagjaar. De overige DEC's vermelden bij alle aan hen voorgelegde onderzoeksplannen het DEC-advies. Het is hierbij niet duidelijk of zij de onderzoeksplannen waarover geen advies is uitgebracht weglaten uit hun verslaglegging, of dat zij binnen de verslagperiode alle adviezen hebben kunnen uitbrengen. Een andere mogelijkheid is dat zij de adviezen die nog vóór 1 april 2010 gegeven zijn hebben meegenomen in hun verslaglegging over 2009. De ongelijke wijze van verslaglegging bemoeilijkt de analyse van deze gegevens.

3.2.4 Voorwaarden aan adviezen

18 DEC's hebben van de mogelijkheid gebruik gemaakt om bij positieve adviezen voorwaarden te stellen en dit weer te geven in hun jaarverslag. Van de door deze DEC's afgegeven positieve adviezen was ongeveer 28% voorzien van voorwaarden, met als maximum 61%. Niet-academische DEC's gaven meer positieve adviezen met voorwaarden (31,6%) dan academische DEC's (13,8%). DEC's, die geen voorwaarden hebben gesteld, hebben óf geen noodzaak gezien om adviezen met voorwaarden af te geven óf gekozen voor de procedure dat aan alle voorwaarden voldaan moet zijn voordat een positief advies wordt afgegeven. Hoeveel onderzoeksplannen werden aangepast op verzoek van de DEC's is uit de meeste jaarverslagen niet af te lezen; een aantal DEC's vermeldt over hoeveel onderzoeksplannen correspondentie wordt gevoerd in de vorm van vragen en verzoeken om al dan niet tekstuele wijzigingen in de aanvraag.

³ Een dierexperimentencommissie kan in haar reglement bepalen welke categorieën van proeven niet in haar geheel door de commissie behoeven te worden getoetst. Deze worden dan getoetst door een kleine commissie en gemeld en desgewenst behandeld door de plenaire DEC.

3.2.5 Procedures of kwesties die als problematisch werden ervaren

Slechts in 7 van de 22 DEC-jaarverslagen worden knelpunten benoemd. De meeste van deze knelpunten zijn ook in voorgaande verslagen genoemd. 1 DEC geeft aan moeite te hebben met het vinden van nieuwe DEC-leden; een andere DEC geeft aan dat de belasting voor de DEC de bovengrens van het haalbare heeft bereikt. Wenselijk geachte persoonlijke contacten met de onderzoeker komen daarbij als eerste in het gedrang, meldt de DEC. 1 DEC meldt moeite te hebben met de definitie van een dierproef met name waar het larvale stadia betreft; deze DEC had ook problemen met de afweging van dierproeven die betrekking hadden op bio-industrie. 1 DEC die veel proeven toetst met dieren in het wild geeft nogmaals aan dat niet-invasieve proeven met wilde dieren in hun ogen wel degelijk als dierproef zouden moeten worden beschouwd als er sprake is van een risico op ongerief. Op dit moment worden niet-invasieve dierproe-

ven bij dieren in het wild niet als dierproef aangemerkt. 1 DEC noemt 4 knelpunten: deze DEC toetst veel wettelijk voorgeschreven onderzoek en meent dat zij haar werk niet altijd kan doen conform de wettelijke eisen, samen te vatten als de drie V's (vermindering, verfijning en vervanging). Vermindering zou mogelijk zijn als internationale autoriteiten resultaten wederzijds zouden accepteren. De EPA/CEPA⁴ zouden bepaalde testen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) niet accepteren en meer dierproeven eisen. Door een beroep op Richtlijn 91/414/EEG⁵ zouden de organisaties die een product willen aanmelden niet gedwongen kunnen worden tot data-sharing. Door de rigide opstelling van wettelijke eisen is het bovendien minder goed mogelijk om de door deze DEC gewenste verfijning door te voeren. Groepshuisvesting wordt vaak strijdig geacht met toxicologische vraagstellingen en het delen van controlegroepen stuit op bezwaren vanwege de kwaliteitsborging.

⁴ Amerikaanse en Canadese Environmental Protection Agency.

⁵ Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, PbEEG L 230 van 19 augustus 1991, pagina 1.

4 Registratie proefdieren en dierproeven

4.1 Inleiding

Conform artikel 15 Wod moeten vergunninghouders over het voorafgaande kalenderjaar opgave doen over de verwerving van de proefdieren en de verrichte dierproeven. In dit hoofdstuk zijn de bijzonderheden van deze gegevens samengevat. In bijlage 1 zijn in de tabellen 1 tot en met 20 de belangrijkste gegevens weergegeven.

In de tabellen 21 tot en met 36 van bijlage 1 zijn op verzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de dierproeven, verricht bij de universiteiten en universitaire medische centra, apart weergegeven. Tabellen 37 en 38 geven de dierproeven weer die in opdracht van het ministerie van Defensie zijn verricht.

Omdat de gegevens vaak fluctueren van jaar tot jaar is ervoor gekozen alleen op hoofdlijnen een verband te leggen met de gegevens van voorgaande jaren.

Voorts wordt gerapporteerd over ontwikkelingen op het gebied van de dierproeven en de daarbij behorende diersoorten.

4.2 Vergunninghouders

Eind 2009 waren tachtig instellingen in het bezit van een vergunning op basis van artikel 2 van de Wod.

Nieuwe vergunningen

In 2009 werd een nieuwe vergunning verleend aan:

- RRR Education & Consultancy BV te Almere;
- Crossbeta Biosciences BV te Utrecht en;
- Technische Universiteit te Delft.

Ingetrokken vergunningen

De volgende tien vergunningen werden op verzoek van de vergunninghouder ingetrokken:

- AZG te Groningen;
- Cordis Europe NV te Roden;
- Duinwaterbedrijf Zuid-Holland te Voorburg;
- IMTC te Haarlem;
- Koeman en Bijkerk BV te Haren;
- Macrozyme BV te Amsterdam;
- Rephartox te Onstwedde;
- RIZA Waterdienst te Lelystad;
- ROC Midden-Nederland te Utrecht;
- Provincie Zuid-Holland te Den Haag.

Over 2009 zijn registratiegegevens ontvangen van tachtig instellingen. Daarvan verrichtten twaalf vergunninghouders in het verslagjaar geen dierproeven.

De tachtig deelnemers zijn als volgt in te delen:

a.	instellingen voor wetenschappelijk onderwijs inclusief universitaire medische centra	15
b.	overige ziekenhuizen en streeklaboratoria voor de volksgezondheid	1
c.	overige instellingen voor de volksgezondheid	6
d.	instellingen ten dienste van landbouw en diergeneeskunde	7
e.	overige instellingen voor wetenschappelijk onderzoek	4
f.	industriële/eigen ondernemingen	37
g.	instellingen voor middelbaar en hoger beroepsonderwijs	7
h.	proefdierfokbedrijven	3

Bij grote instellingen kunnen organisatorische werkeenheden worden onderscheiden.

4.3 Dierproeven

4.3.1 Algemeen

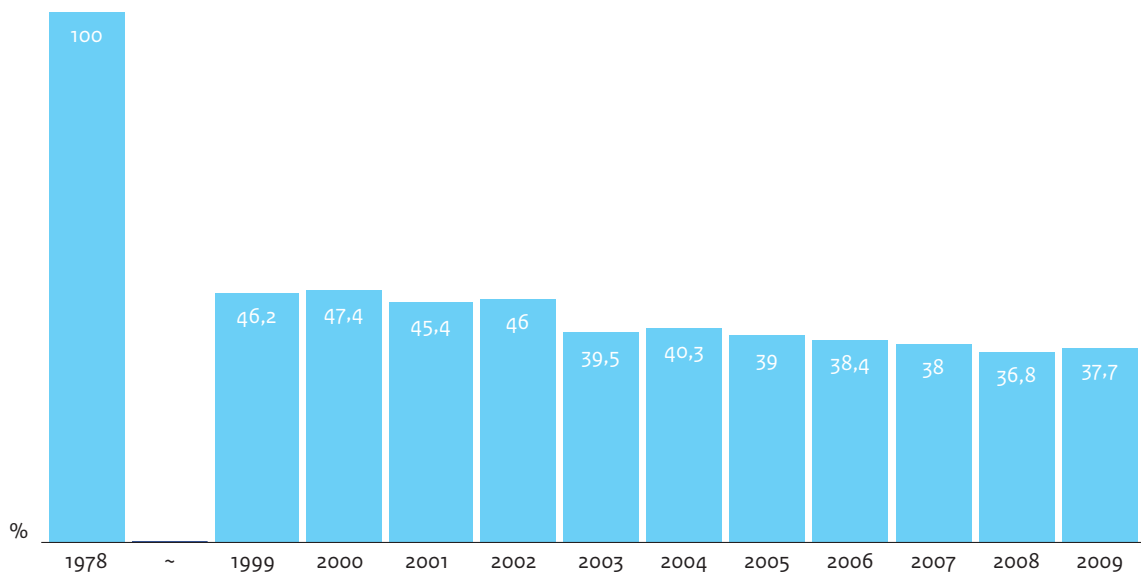
In de wet staat in artikel 1, lid 1 omschreven wat een dierproef is: “Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt onder dierproef of proef verstaan: het geheel van handelingen, dat ten aanzien van een levend gewerveld dier, dan wel een levend ongewerveld dier van een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soort, wordt uitgevoerd met het doel:

- a sera, vaccins, diagnostica of andere medische, veterinaire of biologische zelfstandigheden te produceren of te controleren, of biologische ijkingen uit te voeren;
- b toxicologisch of farmacologisch onderzoek te verrichten;
- c zwangerschap, ziekelijke of andere lichamelijke toestanden of lichamelijke kenmerken van mensen of dieren of overeenkomstige toestanden of kenmerken van planten te herkennen of op te sporen, anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier;
- d kennis van het menselijke of dierlijke lichaam, of handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop, te verschaffen of te ontwikkelen; of
- e een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag;

voor zover redelijkerwijs moet worden aangenomen dat daardoor het dier ongerief kan worden berokkend, of waarvan het beoogde of mogelijke gevolg de geboorte is van een dier dat ongerief ondergaat.”

Afbeelding 1

De aantallen dierproeven die zijn verricht in de jaren 1999 tot en met 2009 weergegeven als percentages van het aantal in 1978 verrichte dierproeven:

4.3.2 Aantal dierproeven

In 1978, het jaar waarin voor het eerst dierproeven werden geregistreerd, werden in Nederland 1.572.534 dierproeven verricht. In de jaren daarna werd continu een daling van het aantal dierproeven gezien. Tussen 1999 en 2002 stabiliseerde het aantal zich min of meer. De laatste jaren was er een licht dalende trend zichtbaar. Tot aan dit jaar waarin het aantal dierproeven licht is gestegen.

In 2009 zijn 592.665 dierproeven geregistreerd, dit is een stijging van 2,5% ten opzichte van 2008.

Tabel 1

Aantal dieren per diersoort waarop dierproeven zijn verricht in 2008 en 2009

Diersoort	2008	% van totaal in 2008	2009	% van totaal in 2009	verschil in aantallen ten opzichte van 2008	% verschil ten opzichte van 2008
Muizen	278.169	48,1	279.165	47,1	996	0,4
Ratten	121.535	21,0	140.215	23,7	18.680	15,4
Hamsters	3.442	0,6	2.794	0,5	-648	-18,8
Cavia's	8.116	1,4	7.742	1,3	-374	-4,6
Andere knaagdieren	2.439	0,4	717	0,1	-1.722	-70,6
Konijnen	7.712	1,3	6.320	1,1	-1.392	-18,0
Honden	2.061	0,4	1.545	0,3	-516	-25,0
Katten	303	0,1	296	0,1	-7	-2,3
Fretten	561	0,1	1.284	0,2	723	128,9
Andere vleeseters	10	0,0	230	0,0	220	2200,0
Prosimians	-	-	0	0,0	-	-
Nieuwewereldapen	81	0,0	47	0,0	-34	-42,0
Oudewereldapen	414	0,1	608	0,1	194	46,9
Mensapen	-	-	0	0,0	-	-
Paarden	2.852	0,5	2.994	0,5	142	5,0
Varkens	11.939	2,1	12.943	2,2	1.004	8,4
Geiten	387	0,1	580	0,1	193	49,9
Schapen	4.316	0,7	4.106	0,7	-210	-4,9
Runderen	2.641	0,5	2.550	0,4	-91	-3,4
Andere zoogdieren	209	0,0	41	0,0	-168	-80,4
Kippen	70.996	12,3	85.867	14,5	14.871	20,9
Kwartels	-	-	0	0,0	-	-
Andere vogels	30.152	5,2	14.855	2,5	-15.297	-50,7
Reptielen	179	0,0	274	0,0	95	53,1
Amfibieën	1.978	0,3	1.252	0,2	-726	-36,7
Vissen	27.631	4,8	26.240	4,4	-1.391	-5,0
Cyclostomata	-	-	0	0,0	-	-
Totaal	578.123	100	592.665	100	14.542	2,5

Uit een vergelijking van de gegevens van 2009 ten opzichte van 2008 blijkt het volgende:

- In 2009 zijn in totaal 14.542 (2,5%) meer dierproeven geregistreerd dan in 2008.
- Dierproeven verricht op ratten en kippen werden aanmerkelijk meer geregistreerd in 2009, terwijl in 2008 deze dierproeven op ratten en kippen juist waren gedaald. De stijging van het aantal dierproeven verricht op ratten houdt verband met de stijging van dierproeven voor toxicologisch onderzoek. De afgelopen jaren wisselde dit aantal behoorlijk. Navraag bij de vergunninghouders leert dat dit jaar de effecten van verplichtingen in de REACH-verordening (EG) nr. 1907/2006⁶ zichtbaar worden. REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden. In de Nederlandse wetgeving zijn de verplichtingen uit de REACH-verordening vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Wet milieubeheer.
- Op kippen zijn meer dierproeven uitgevoerd voor een andere wetenschappelijke vraag onder andere naar invloed van voeding en een optimale bezettingsgraad in de huisvesting van jonge vleeskuikens.
- Het aantal dierproeven op andere vogels was juist lager dan in 2008. Toen werd er veel onderzoek verricht naar het voorkomen van aviaire influenza bij wilde vogels.
- Het aantal dierproeven op oudewereldapen voor het ontwikkelen van sera, vaccins en geneesmiddelen en voor het gedragsonderzoek is in 2009 gestegen met 194 tot 608 dierproeven. Het aantal dierproeven op nieuwewereldapen vooral voor het ontwikkelen van sera, vaccins en geneesmiddelen daalde met 34 naar 47 dierproeven.
- Het aantal dierproeven op fretten is met 723 gestegen ten gevolge van meer dierproeven voor de ontwikkeling van immuunsera, vaccins of andere biologische producten en onderzoek naar de oorzaak van ziekten bij de mens. Bij navraag werd meegedeeld dat het hier ging om het ontwikkelen van een vaccin voor (Mexicaanse) griep en het onderzoek daarnaar. De fret is als proefdier zeer geschikt voor onderzoek naar griep en de werkzaamheid van het griepvaccins.

4.3.3 Bijzonderheid dier⁷

Aan de vergunninghouder wordt bij de registratie gevraagd aan te geven of de dierproef is verricht op:

- een gewoon dier;
- een genetisch gemodificeerd dier;
- een dier afkomstig uit de wilde fauna;
- een dier in zijn biotoop.

a) Genetisch gemodificeerd

Dierproeven op genetisch gemodificeerde dieren⁸

Uit de ingezonden registratie wordt duidelijk dat 83.788 dierproeven zijn verricht op genetisch gemodificeerde dieren, meestal om antwoord te krijgen op een wetenschappelijke vraag. Dit betekent dat 14,1% (in 2008 14,4%) van het totaal aantal dierproeven in 2009 werd verricht op genetisch gemodificeerde dieren. Het aantal geregistreerde dierproeven op genetisch gemodificeerde dieren is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van het aantal in 2008 (691 dierproeven meer). De meeste dierproeven op genetisch gemodificeerde dieren werden verricht op muizen (81.277: 97,0%). In beperkte mate werden dierproeven verricht op de volgende genetisch gemodificeerde dieren: ratten (218: 0,3%), konijnen (24: 0,03%), amfibieën (klauwpadden, 204: 0,3%) en genetisch gemodificeerde vissen (zebravissen, 2.065: 2,5%).

In 2009 werden 9.375 (2008: 11.091) genetisch gemodificeerde muizen en 21 genetisch gemodificeerde ratten voor het fokken gebruikt die vanwege hun genetische modificatie ongerief ondervonden. Het fokken met dieren die ongerief ondervinden wordt beschouwd als dierproef, conform de definitie zoals verwoord in artikel 1, eerste lid van de Wod. Fok is in zo'n geval alleen toegestaan met een positief DEC-advies.

Dierproeven met geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren

In tabel 2 is het aantal dierproeven weergegeven dat in 2008 en 2009 is verricht op rechtstreeks uit het buitenland afkomstige genetisch gemodificeerde dieren. Het betreft hier uitsluitend proeven op dieren die in een ander land zijn geboren. Deze dieren hoeven niet in het jaar dat de dierproef werd geregistreerd te zijn geïmporteerd.

⁶ Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie, PbEG L 396 van 30 december 2006, pagina 1.

⁷ Deze gegevens zijn per diersoort weergegeven in bijlage 1, tabel 1.

⁸ Deze gegevens zijn per diersoort weergegeven in bijlage 1, tabel 1, tabel 3GGO en tabel 12.

Tabel 2**Dierproeven verricht op geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren**

Genetisch gemodificeerde diersoort	2008	2009
Muizen	1.148	981
Ratten	5	19
Konijnen	-	8
Totaal	1.153	1.008

b) Uit de wilde fauna

In 2009 zijn 1.967 dierproeven op dieren uit de wilde fauna verricht, dat is 4.732 minder dan in 2008. Het betreft vooral andere vogels voor onderzoek naar het gedrag van dieren.

c) In hun biotoop

12.140 dierproeven werden verricht op dieren in hun biotoop, dat is 12.640 minder dan in 2008. Toen was onderzoek naar het voorkomen van aviaire influenza bij wilde watervogels een van de redenen van het dubbele aantal dierproeven op dieren in hun biotoop. In 2009 werden vooral voor gedragsonderzoek en voor een andere wetenschappelijke vraag dierproeven op dieren in hun biotoop verricht.

4.3.4 Herkomst van de dieren in de proef⁹

Uit de opgaven voor 2009 blijkt dat 109.050 (18%) van de dieren niet afkomstig zijn van speciale fokinstellingen.

Voor ongeveer 17.000 dieren was een ontheffing nodig van het verbod in artikel 11 van de Wod. Dit is ongeveer 9.000 dieren minder dan in 2008. Deze daling is te verklaren door de daling van dierproeven met dieren uit de wilde fauna en met dieren in hun biotoop. Voor dierproeven met dieren uit de wilde fauna en in hun biotoop is altijd een ontheffing nodig. Deze ontheffing wordt op verzoek verleend voor het aantal dieren dat wordt genoemd in een onderzoeksplan en waarover een erkende DEC positief heeft geadviseerd.

Daarnaast vielen ongeveer 92.000 dieren onder de vrijstelling van het verbod in artikel 11 van de Wod. De vrijstelling is van toepassing voor dierproeven op duiven, geiten, kalkoenen, kippen, paarden, runderen, schapen, varkens en vissen¹⁰.

Voor het verkrijgen van dieren uit de wilde fauna is een ontheffing van artikel 11 Wod én een ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk.

Hergebruik van proefdieren

Als een dier dat al eerder een dierproef heeft ondergaan, weer ingezet wordt, dan spreken we van hergebruik van dat proefdier.

Een proefdier wordt eenmaal in zijn leven geregistreerd als nieuw in de proef. Hierbij wordt de herkomst, bijvoorbeeld eigen fok of een fokinstelling geregistreerd. Voor elke andere dierproef wordt datzelfde dier als hergebruikt geregistreerd. Daarbij is het van belang het hergebruik te splitsen in: voor de eerste keer in een bepaald jaar en voor de tweede of meerdere keren dat jaar.

In Nederland registreren we alle dierproeven, dus ook die met alle hergebruikte dieren. De Europese registratie daarentegen vraagt alleen het eerste hergebruik van een dier in een bepaald jaar te registreren. Tussen de eerste dierproef met een dier en het registreren van hergebruik voor datzelfde dier kunnen jaren liggen.

Omdat het mogelijk is om één proefdier meer dan eenmaal in een dierproef te gebruiken, ligt het absolute aantal gebruikte proefdieren lager dan het aantal verrichte dierproeven. In 2009 zijn 6.335 dieren hergebruikt voor 9.577 (1,6%) dierproeven. Derhalve kan worden gesteld dat in 2009 592.665 dierproeven werden verricht op 583.088 proefdieren. In 2009 zijn er aanmerkelijk minder dieren hergebruikt dan in 2008. Bij navraag werd daar geen specifieke reden voor aangegeven.

4.3.5 De proeven

De vragen over de proeven en de antwoorden daarop zijn in tabelvorm als bijlage 1 aan dit verslag toegevoegd.

Doel van de proef

In de wet staan vijf hoofddoelen genoemd (zie 4.3.1 voor de complete omschrijving).

⁹ Deze gegevens zijn per diersoort weergegeven in bijlage 1, tabel 2.

¹⁰ Staatscourant 1999, nummer 173, pagina 5.

Tabel 3**Procentuele verdeling van dierproeven naar wettelijk omschreven doeleinden**

Hoofddoelen	2007	2008	2009
a) Ontwikkeling, productie, controle of ijking van sera, vaccins, geneesmiddelen en medische of veterinaire producten (artikel 1, lid 1a Wod)	41,6	37,0	35,7
b) Onderzoek schadelijkheid van stoffen (artikel 1, lid 1b Wod)	7,0	5,5	6,7
c) Diagnostiek (artikel 1, lid 1c Wod)	1,6	1,6	1,3
d) Onderwijs en training (artikel 1, lid 1d Wod)	3,0	3,6	3,4
e) Wetenschappelijk onderzoek (artikel 1, lid 1e Wod)	46,7	52,3	52,8
Totaal	100	100	100

Ad a) Ontwikkeling, productie, controle of ijking van sera, vaccins, geneesmiddelen en medische of veterinaire producten (artikel 1, lid 1a Wod)¹¹

In deze categorie valt het op dat het aantal dierproeven, vooral op muizen, voor dit type onderzoek ten behoeve van de mens aanzienlijk hoger ligt. In 2009 zijn dat 73.899 dierproeven, 10.376 meer dan in 2008. Daarentegen zijn voor dit onderzoek ten behoeve van het dier aanzienlijk minder dierproeven op kippen uitgevoerd. In 2009 waren dat 28.880 kippen; 8.679 minder dan in 2008. Belangrijkste reden hiervoor is de verplaatsing van dit soort onderzoek naar het buitenland. Voor het gehele hoofddoel is al een aantal jaren een dalende trend zichtbaar.

Ad b) Onderzoek schadelijkheid van stoffen (artikel 1, lid 1b Wod)¹²

In de categorie onderzoek naar de schadelijkheid van stoffen die bestemd zijn voor de industrie werden 12.823 meer dierproeven op ratten verricht dan in 2008. In het toxicologisch onderzoek fluctueert het aantal dierproeven van jaar tot jaar nogal. Bij navraag werd duidelijk dat dit jaar de effecten van verplichtingen in de REACH-verordening (EG) nr. 1907/2006 zich beginnen af te tekenen. REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden. In de Nederlandse wetgeving zijn de verplichtingen uit de REACH-verordening vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Wet milieubeheer.

In het registratiejaar werden géén dieren gebruikt voor het onderzoek naar mogelijke schadelijkheid van stoffen die bestemd zijn voor cosmetica en toiletartikelen. Dierproeven met dit doel zijn in Nederland verboden.

Ad c) Diagnostiek (artikel 1, lid 1c Wod)¹³

In 2009 betrof het met name het herkennen en opsporen van botulisme. Deze dierproeven werden vooral op muizen verricht.

Ad d) Onderwijs en training (artikel 1, lid 1d Wod)¹⁴ zie tabel 3de

Het aantal dierproeven voor het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop, is iets gedaald naar 20.114 (3,4% van het totaal). In 2008 waren dat 21.010 dierproeven. Het hergebruik in deze categorie is ongeveer hetzelfde gebleven, namelijk 4.932 dierproeven zijn verricht op dieren die al eerder in een dierproef waren geweest. Uit de registratie blijkt dat voor dit doel bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs 12.194 dierproeven zijn verricht (zie tabel 22). Bij de instellingen voor middelbaar en hoger beroepsonderwijs werden 1.172 dierproeven verricht. Bij overige instellingen (industrie, landbouw en overige) werden 6.748 dierproeven verricht vooral voor het verkrijgen van handvaardigheid van ingrepen.

Ad e) Wetenschappelijk onderzoek (artikel 1, lid 1e Wod)¹⁵

Het aantal dierproeven met kippen voor wetenschappelijk onderzoek is gestegen in de categorie wetenschappelijke vraag naar gedrag bij dieren en een andere wetenschappelijke vraag. De stijging van het aantal dieren voor het onderzoek naar het gedrag van dieren heeft te maken met onderzoek naar het effect van de bezettingsdichtheid op het gedrag van kuikens. De stijging van het aantal dierproeven met kippen voor een andere wetenschappelijke vraag wordt mede veroorzaakt door onderzoek naar de invloed van voedselcomponenten op de gezondheid van pluimvee.

¹¹ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 3, 3A1, 3A2, 12 t/m 20.

¹² Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 3B en 12 t/m 20.

¹³ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 3C en 12 t/m 20.

¹⁴ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 3DE en 12 t/m 20.

¹⁵ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 3DE en 12 t/m 20.

Wettelijke bepalingen¹⁶

In 2009 is het aantal dierproeven met wettelijke bepalingen ten opzichte van 2008 gedaald met 12.314 (8,9%). Deze daling deed zich vooral voor bij het onderzoek naar de ontwikkeling, controle en productie van sera, vaccins en geneesmiddelen voor de toepassing bij mens en dier.

Toxicologisch onderzoek¹⁷

Onder toxicologisch onderzoek wordt verstaan onderzoek dat, gebruikmakend van bekende fenomenen uit de toxicologie, de giftigheid van stoffen vaststelt voor dier en mens. Voor deze toepassing zijn in 2009 51.090 dierproeven (8,6%) verricht. Het toepassen van toxicologisch onderzoek fluctueert nogal. In 2008 werden er 40.946 dierproeven met toxicologische toepassing verricht. Dit betekent in 2009 een stijging van 24,7%. Deze stijging deed zich vooral voor bij reproductie- en teratogeniteitsonderzoek op ratten; dit als gevolg van de verplichtingen in de REACH-verordening (EG) nr. 1907/2006.

Sinds 5 februari 1997 geldt een verbod op de LD₅₀/LC₅₀-testen. Aangezien voor het bepalen van de acute dermale en inhalatoire toxiciteit, zoals voorgeschreven in de OECD-testrichtlijnen 402 en 403, nog geen door de OECD vastgestelde alternatieven voorhanden zijn, is hiervoor vrijstelling verleend¹⁸. Hier is in 2009 geen gebruik van gemaakt.

Voor het bepalen van acute toxiciteit op vissen en vogels (OECD-testrichtlijnen 203 en 205) is op dezelfde gronden vrijstelling verleend. In 2009 zijn hiervoor 661 dierproeven op vissen verricht.

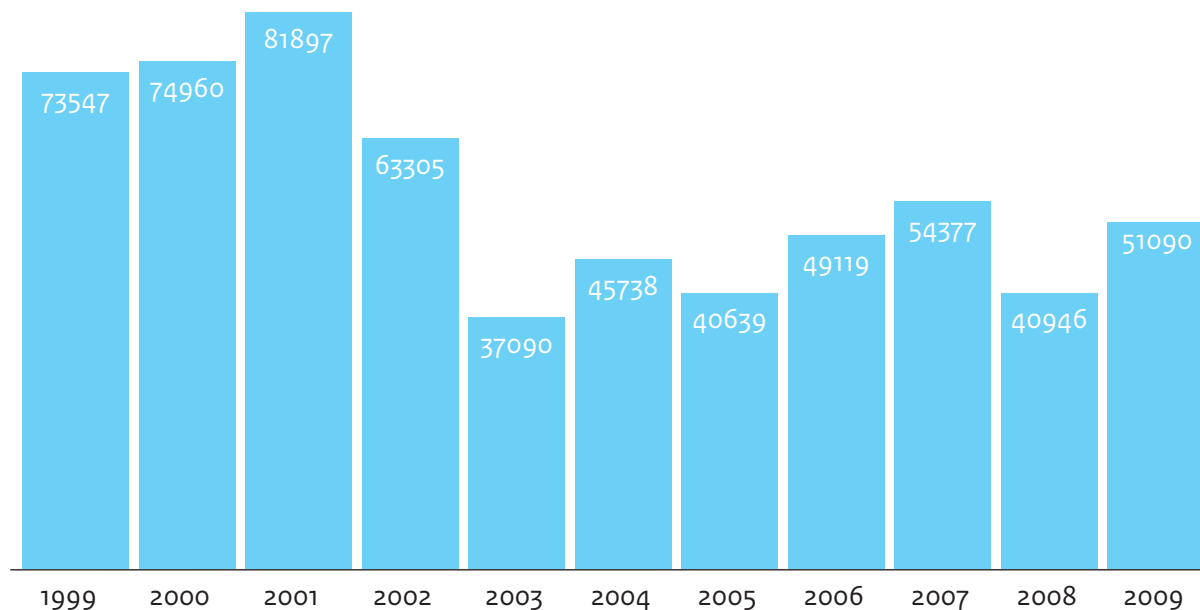
Bijzondere technieken¹⁹

In de registratie van de dierproeven werd gevraagd bijzondere technieken of ingrepen te vermelden. Hieronder wordt ook het doden zonder voorafgaande handeling geregistreerd. Hiermee worden de dieren bedoeld die voor een doel genoemd in de Wod worden gedood ter verkrijging van organen of bloed. Het aantal dierproeven hiervoor is met 24.459 gestegen naar 84.850. De stijging heeft te maken met het doden van muizen en ratten ter verkrijging van bloed voor testkits voor productie, controle of ijking van geneesmiddelen. Volgens de Europese richtlijn worden deze handelingen niet als dierproef gezien.

Een andere vermelding was fokken met ongerief: van alle dieren die in 2009 alleen voor het fokken werden ingezet, waren er 9.919 dieren die vanwege genetische status of hun genetische modificatie ongerief ondervonden. Het betrof 9.375 genetisch gemodificeerde muizen en 21 genetisch gemodificeerde ratten. De overige dieren, 472 muizen en 51 kippen, waren dus afkomstig van lijnen die niet genetisch gemodificeerd zijn.

Afbeelding 2

Aantal dierenproeven dat van 1999 tot en met 2009 is verricht voor het toxicologisch onderzoek

¹⁶ Deze gegevens zijn per diersoort en doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 5 en 16.

¹⁷ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 6 en 17.

¹⁸ Vrijstellingregeling LC₅₀/LD₅₀-dierproeven; laatstelijk gewijzigd 16 april 1998.

¹⁹ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 7 en 18.

Anesthesie en pijnbestrijding

Als een dierproef gepaard gaat met pijn voor het dier, dient men deze pijn zo veel mogelijk te voorkomen en/of te verlichten. Bijvoorbeeld door handelingen onder anesthesie uit te voeren of door pijnverlichtende medicatie te verstrekken.

Anesthesie²⁰

Uit de gegevens bleek dat bij 18.384 (3,1%) proeven geen anesthesie werd toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef of praktisch niet uitvoerbaar was. De meeste van de dierproeven uit de laatste groep vielen in de categorie van gering tot matig ongerief. Uit een analyse van de registratie bleek dat bij 287 van deze 18.384 proeven ernstig ongerief werd berokkend.

Pijnbestrijding²¹

De laatste jaren tekent zich een stijging af van het aantal dierproeven waarbij pijnbestrijding wordt toegepast:

- 2005: 7,3%;
- 2006: 7,6%;
- 2007: 8,4%;
- 2008: 9,7%;
- 2009: 10,3%.

Dit is een positieve ontwikkeling in de verfijning van dierproeven. Uit de registratie bleek dat bij 37.308 (6,3%) geen pijnbestrijding werd toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef of praktisch niet uitvoerbaar was. In 2009 ondervond meer dan de helft van de dieren (17.691) waarbij geen pijnbestrijding kon worden toegepast meer dan matig ongerief. Het ondervinden van ongerief hoeft niet altijd het ondervinden van pijn te betekenen.

Anesthesie met pijnbestrijding

Uit de registratie bleek dat bij 60.358 (10,2%) dierproeven zowel anesthesie als pijnbestrijding werd toegepast. Dus bij 123.378 dierproeven werd alleen anesthesie toegepast zonder een vorm van pijnbestrijding. Hoe groot het aandeel hierin is van dierproeven waarbij de dieren bij de proef niet meer bijkomen uit de anesthesie kan niet worden afgeleid uit de registratiegegevens.

Uit de registratie blijkt dat bij 887 dierproeven waarbij geen anesthesie werd toegepast wel een vorm van pijnbestrijding werd gegeven.

Mate van ongerief²²

Omdat de dierproeven achteraf worden geregistreerd, wordt het daadwerkelijk ondervonden ongerief vermeld.

Verreweg de meeste dierproeven werden geregistreerd met gering tot en met matig ongerief. Het aantal dierproeven waarbij de dieren ernstig en zeer ernstig ongerief ondervonden is in 2009 gedaald. Of de verklaring te vinden is in een daadwerkelijke effect van verfijning van dierproeven is op basis van de gegevens van één jaar daling nog niet te concluderen.

Toestand van de dieren na beëindiging van de proef²³

Uit de gegevens bleek dat 510.506 (86,1%) dierproeven werden verricht waarbij de dieren bij de proef zijn gestorven of werden gedood. Na beëindiging van de proef zijn 21.142 (3,6%) dieren gedood omdat er geen passende bestemming was en er werden 61.017 (10,3%) dierproeven verricht waarbij de dieren na afloop in leven werden gelaten.

4.4 De EU-registratie

Artikel 13 van Richtlijn 86/609/EEG²⁴ verplicht de bevoegde instanties van de lidstaten statistische gegevens over het gebruik van dieren in wetenschappelijke proeven te verzamelen en openbaar te maken. Bij artikel 26 wordt de Commissie opgedragen om op basis van deze gegevens periodieke verslagen op te stellen ten behoeve van de EU-Raad en het Europees Parlement.

Om zinvolle vergelijkingen mogelijk te maken moet de door de EU-lidstaten overeenkomstig de artikelen 13 en 26 verstrekte informatie worden ingediend bij de Europese Commissie in een gestandaardiseerde vorm.

Met ingang van 1999 zijn de EU-lidstaten gehouden deze tabellen met statistische gegevens eenmaal in de twee jaar naar Brussel te zenden. Nederland heeft besloten deze cijfers jaarlijks te genereren en in te zenden en vanaf 2000 ook in dit verslag op te nemen. Deze tabellen zijn als bijlage 2 toegevoegd.

De Nederlandse gegevens voor de tabellen ten bate van de Europese Commissie zijn afkomstig van de Registratie dierproeven. Echter, ten behoeve van de Europese Commissie zijn de gegevens op een aantal onderdelen in overeenstemming met de Europese systematiek gebracht.

²⁰ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 8 en 19.

²¹ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 9, 20 en 21.

²² Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 10, 15 en 21.

²³ Deze gegevens zijn per diersoort weergegeven in bijlage 1, tabel 11.

²⁴ Richtlijn 86/609/EEG van de Raad van 24 november 1986 inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de Lid-Staten betreffende de bescherming van dieren die voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt, PbEEG L 358 van 18 december 1986, pagina 1.

In tabel 4 worden de aantallen dierproeven voor de verschillende diersoorten weergegeven die in Nederland worden gepubliceerd ten opzichte van de aantallen die naar de Europese Commissie worden gezonden.

Het verschil tussen de aantallen dierproeven in de registratie in Nederland en de Nederlandse registratie die naar Europese Commissie wordt gezonden wordt veroorzaakt door de volgende factoren:

Het doden van dieren zonder voorafgaande handelingen voor een van de doelen genoemd in de Wod wordt in Nederland beschouwd als een dierproef. Hiervoor werden 84.850 dieren (14,3%) gebruikt. Volgens de definitie dierproef opgenomen in artikel 2 onder d van Richtlijn 86/609/EEG wordt deze handeling niet beschouwd als een dierproef en dienen de desbetreffende gegevens buiten beschouwing te worden gelaten.

Ten behoeve van de Europese Commissie wordt alléén het éérste gebruik van een proefdier in de diverse tabellen opgevoerd, dus niet het hergebruik. In Nederland worden alle verrichte dierproeven geregistreerd, dus inclusief hergebruik. De 9.577 dierproeven verricht op hergebruikte dieren zijn niet in de Europese registratie opgenomen²⁵. In Table 1 wordt het aantal hergebruikte dieren van bepaalde diersoorten wel geregistreerd, maar deze worden niet meegeteld bij het totaal aantal dieren.

In de Europese registratie wordt toxicologisch onderzoek als een hoofddoel van een proef beschouwd, terwijl in Nederland toxicologisch onderzoek als een wijze van uitvoeren van een experiment wordt gezien. Toxicologisch onderzoek²⁶ wordt wel als apart item geregistreerd. De Nederlandse gegevens ten behoeve van de Europese rapportage zijn overeenkomstig gecorrigeerd. Dit houdt in dat dierproeven waarbij sprake is van toxicologisch onderzoek niet zijn geregistreerd onder het doeleinde waarvoor ze in Nederland zijn geregistreerd.

Ten behoeve van de Europese Commissie wordt gerapporteerd over²⁷:

- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort, herkomst en het eerste hergebruik (Table 1);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort, gebruikt voor proefnemingen voor bijzondere doeleinden (Table 2);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort en productcategorie, gebruikt voor toxicologisch en ander veiligheidsonderzoek (Table 3);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort, gebruikt voor dierproeven ten behoeve van het onderzoek van ziekten van mens en dier (Table 4);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort, gebruikt voor de productie en kwaliteitscontrole van producten en toestellen voor medisch, tandheelkundig en diergeneeskundig gebruik (Table 5);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort en betrokken regelgeving, gebruikt voor toxicologisch en ander veiligheidsonderzoek (Table 6);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar diersoort en naar het type test gebruikt voor toxicologisch en ander veiligheidsonderzoek (Table 7);
- het aantal dieren, uitgesplitst naar het type test en productcategorie, gebruikt voor toxicologisch en ander veiligheidsonderzoek (Table 8).

²⁵ Er is een verschil van 39 dieren. Dit waren proeven waarbij hergebruikte dieren werden gedood zonder voorafgaande handelingen. Deze werden maar één keer geteld!

²⁶ Deze gegevens zijn per diersoort en per doel weergegeven in bijlage 1, de tabellen 6 en 17.

²⁷ Deze gegevens zijn weergegeven in bijlage 2, Table 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8.

Tabel 4

Het verschil in het aantal dierproeven voor de Nederlandse en EU-registratie

Diersoort	totaal van de Nederlandse dierproeven ten behoeve van de Nederlandse registratie	totaal van de Nederlandse dierproeven ten behoeve van de Europese registratie
Muizen	279.165	222.841
Ratten	140.215	115.944
Hamsters	2.794	2.725
Cavia's	7.742	5.361
Andere knaagdieren	717	713
Konijnen	6.320	6.111
Honden	1.545	956
Katten	296	207
Fretten	1.284	1.250
Andere vleeseters	230	196
Prosimians	0	-
Nieuwewereldapen	47	47
Oudewereldapen	608	228
Mensapen	0	-
Paarden	2.994	2.844
Varkens	12.943	12.814
Geiten	580	350
Schapen	4.106	3.173
Runderen	2.550	1.763
Andere zoogdieren	41	41
Kippen	85.867	82.517
Kwartels	0	-
Andere vogels	14.855	14.350
Reptielen	274	208
Amfibieën	1.252	573
Vissen	26.240	23.065
Cyclostomata	0	-
Totaal	592.665	498.277

4.5 Herkomst proefdieren

4.5.1 Algemeen

Anders dan bij de herkomst van dieren in proeven zoals behandeld in 4.3.4 heeft onderstaande tekst betrekking op de herkomst van alle dieren, dus ook dieren waarop (nog) geen dierproeven worden verricht.

Nieuwe proefdieren bij een vergunninghouder kunnen afkomstig zijn uit eigen fok, van een fokinstelling voor proefdieren of uit een andere bron (wilde fauna of particuliere leveranciers).

Tabel 5 geeft informatie over de herkomst van de dieren die in 2009 door vergunninghouders zijn betrokken. Daarbij is onderscheid gemaakt in de verschillende sectoren waartoe

de instellingen behoren. Dit zijn instellingen van wetenschappelijk onderwijs (universiteiten en universitaire medische centra), instellingen voor agrarisch onderzoek, de industrie en overige instellingen. Deze tabel geeft het totaal aan verworven proefdieren weer. De herkomstgegevens en fokgegevens van de professionele proefdierfokkers zijn hierin niet opgenomen omdat deze dieren dan dubbel geregistreerd worden.

Onderstaande gegevens maken deel uit van de registratie proefdieren. Hieronder worden ook begrepen dieren die niet voor dierproeven zijn gebruikt. Daarom kan deze tabel niet worden vergeleken met de tabellen met gegevens over dierproeven.

Tabel 5
Herkomst van de in 2009 verworven dieren

Diersoort	eigen fok	fokinstelling	andere herkomst	totaal 2008	totaal 2009
Sector instelling: wetenschappelijk onderwijs					
Diersoort	eigen fok	fokinstelling	andere herkomst	totaal 2008	totaal 2009
muizen	285.738	86.127	1.379	356.813	373.244(246.431 ²⁸)
ratten	20.203	26.802	111	53.369	47.116
andere knaagdieren	876	1.026	50	2.838	1.952
honden	24	227	37	266	288
katten	0	13	61	118	74
andere dieren	28.161	14.835	3.443	81.846	46.439
Sector instelling: industrie					
muizen	3.651	34.751	0	48.582	38.402(2.371)
ratten	22.285	42.345	0	58.090	64.630
andere knaagdieren	0	4.994	0	5.899	4.994
honden	0	726	0	847	726
katten	0	130	0	172	130
andere dieren	31.187	56.918	0	84.392	88.105
Sector instelling: agrarisch onderzoek					
muizen	576	8.580	0	11.426	9.156(624)
ratten	108	756	0	1.078	864
andere knaagdieren	20	1.461	0	1.810	1.481
honden	0	0	0	24	0
katten	6	0	0	0	6
andere dieren	3.578	29.988	351	17.016	33.917
Sector instelling: overige					
muizen	148.834	12.606	41	166.666	161.481(107.801)
ratten	16.418	6.991	0	21.960	23.409
andere knaagdieren	428	1.225	0	1.596	1.653
honden	0	6	9	92	15
katten	0	43	0	0	43
andere dieren	83.676	2.613	459	86.384	86.748
Totaal	645.769	333.163	5.941	1.001.284	984.873

Tabel 6
Herkomst van de in 2009 verworven genetisch gemodificeerde dieren

Genetisch gemodificeerde diersoort	eigen fok	andere instelling in		totaal 2008	totaal 2009
		Nederland	buitenland		
muis	347.735	7.027	2.407	343.850	357.169
rat	1.448	37	22	940	1.507
konijn	58	-	18	43	76
klauwpad	90	-	-	-	90
vis	56.333	1.863	2.683	51.826	60.879
Totaal	405.664	8.927	5.130	396.119	419.721

²⁸ Het aantal tussen haakjes is het aandeel dat de verworven genetisch gemodificeerde muizen in die sector inneemt.

Tabel 7

Overzicht aantal GGO-vergunningen, uitgevoerde dierproeven met genetisch gemodificeerde dieren en geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren

GGO-vergunning	2006	2007	2008	2009
GGO-vergunningen import gm-dieren	104	87	109	122
GGO-vergunningen gm-dieren in Nederland vervaardigd	24	37	47	36
Uitgevoerde dierproeven				
Totaal op alle dieren in Nederland	603.741	597.605	578.123	592.665
Totaal genetisch gemodificeerde dieren	81.151	77.258	83.097	83.788
Genetisch gemodificeerde muizen	79.819	75.033	81.089	81.277
Genetisch gemodificeerde ratten	197	272	284	218
Genetisch gemodificeerde konijnen	79	136	81	24
Genetisch gemodificeerde vissen	511	1.366	1.418	2.065
Genetisch gemodificeerde amfibieën	522	451	225	204
Geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren				
Genetisch gemodificeerde muizen	5.557	1.512	1.388	2.407
Genetisch gemodificeerde ratten	33	33	27	22
Genetisch gemodificeerde vissen	97	330	584	2.683
Totaal geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren	5.687	1.875	1.999	5.130

Het totaal aantal dieren dat is verworven in 2009 verschilt weinig met het totale aantal dat in 2008 was verworven. Er zijn ten opzichte van 2008 minder dieren uit eigen fok afkomstig en meer dieren afgenomen van een fokinstelling.

4.5.2 Herkomst genetisch gemodificeerde dieren.

Van het totaal verworven dieren waren 419.721 (42,6%) dieren genetisch gemodificeerd. Dit zijn er 23.602 meer dan in 2008.

Uit de gegevens uit tabel 6 blijkt dat de meeste genetisch gemodificeerde dieren uit eigen fok zijn verkregen.

4.5.3 Monitoring import genetisch gemodificeerde dieren

Tot en met het jaar 2006 is over de gegevens van de door het RIVM uitgevoerde import monitor separaat gerapporteerd door de minister van LNV, vanaf 2007 wordt hierover in Zo doende gerapporteerd. De monitor geeft ook nadere informatie over het onderzoek dat instellingen willen uitvoeren waarbij geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren worden gebruikt. De monitor levert gegevens over de vergunninghouder, de onderzoekinstelling en de diersoort die in het onderzoek wordt gebruikt. Verder wordt aangegeven of naast import van genetisch gemodificeerde dieren de vergunninghouder ook zelf genetisch gemodificeerde dieren genereert of deze van andere instellingen binnen Nederland betreft.

In het jaar 2009 zijn bij het Bureau GGO 830 aanvragen binnengekomen die gescreend zijn op werkzaamheden met genetisch gemodificeerde dieren. Van die 830 aanvragen is voor 158 aanvragen nadere informatie betreffende de

herkomst van genetisch gemodificeerde dieren in de vergunning verwerkt. Uiteindelijk hadden 122 aanvragen betrekking op de toevoeging van geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren. De overige 36 vergunningen betroffen genetisch gemodificeerde dieren waarvoor de categorie eigen vervaardiging dan wel verkregen binnen Nederland van toepassing was.

De vergunningen zijn verleend aan universiteiten, academische ziekenhuizen, wetenschappelijke instellingen en aan een enkel farmaceutisch bedrijf. Het onderzoek waarbij deze geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren worden gebruikt, kan betiteld worden als (fundamenteel) biomedisch wetenschappelijk onderzoek. In tabel 7 zijn gegevens samengebracht van de importmonitor, in relatie tot import van genetisch gemodificeerde dieren in Nederland in 2006 tot en met 2009. Uit de tabel blijkt dat het aantal aanvragen voor import in 2009 iets is toegenomen. Het aantal geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren dat daarbij betrokken is is ook toegenomen. Met name de import van genetisch gemodificeerde vissen neemt toe. Tevens geeft de tabel aan dat het aantal geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren ten opzichte van het totale gebruik van genetisch gemodificeerde dieren in Nederland bescheiden is.

4.5.4 Dieren afkomstig uit de wilde fauna.

Van de verworven proefdieren was 0,25% (2.443) afkomstig uit de wilde fauna. De universiteiten betrokken 1.663 bosmuizen, vogels, salamanders en vissen uit de wilde fauna. De landbouwinstellingen hebben uit de wilde fauna 350 ganzen en tong betrokken. De overige instellingen betrokken 390 vogels uit de wilde fauna.

4.5.5 Dood of gedood in voorraad

De nVWA houdt ook toezicht op dieren die buiten de dierproef om bij een vergunninghoudende instelling aanwezig zijn (artikel 1, lid 4 Wod) en stelt aan de vergunninghouders de vraag hoe veel dieren vóór de proef zijn doodgegaan of gedood.

Hiermee worden dieren bedoeld die zijn doodgegaan of gedood en die of nooit zijn gebruikt in een proef of na afloop van de proef zijn aangehouden om eventueel voor hergebruik in aanmerking te komen en de dieren die voor de fok zijn gebruikt.

In 2009 waren dat in totaal 439.997 dieren:

- 133.796 gewone dieren;
- 306.021 genetisch gemodificeerde dieren; en
- 180 dieren uit de wilde fauna.

Het totale aantal dieren is ten opzichte van 2008 iets gedaald met 3,5%.

De redenen die werden opgegeven voor het doden of doodgaan van deze dieren waren de volgende:

- Voor bepaalde proeven zijn dieren van één geslacht nodig; voor de dieren van het andere geslacht is (op dat moment) geen bestemming.
- Het instandhouden van sommige lijnen, stammen of transgene dieren vergt veel dieren.
- Dieren kunnen sterven of geëuthanaseerd worden in verband met ziekte.

Inhoudsopgave bijlage 1:

Vragen/antwoorden over dierproeven in percentages en aantallen over de jaren 2006 t/m 2009	5 - 7	Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs (w.o.)	
		21	Aantal dieren gebruikt voor proeven bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs 40
Tabellarische registratiegegevens - algemeen		22	Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs - diersoort / doel van de proef 41
1	Diersoort – bijzonderheid dier	8	
2	Diersoort – herkomst dier en hergebruik	9	23 Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam – diersoort / doel proef 42
3	Diersoort – hoofddoel van de proef	10	24 Universiteit van Amsterdam - diersoort / doel proef 43
3A1	Diersoort – doel van de proef (Wod art 1, lid 1a, toepassing in de mens)	11	25 Vrije Universiteit Medisch Centrum Amsterdam 44
3A2	Diersoort – doel van de proef (Wod, art 1, lid 1a, toepassing in het dier)	12	26 Vrije Universiteit Amsterdam - diersoort / doel proef 45
3B	Diersoort – doel van de proef (Wod, art. 1, lid 1b, veiligheidsonderzoek)	13	27 Universiteit Twente Enschede 46
3C	Diersoort – doel van de proef (Wod, art 1, lid 1c, herkenning / opsporing)	14	28 Rijksuniversiteit Groningen - diersoort / doel proef 47
3D/E	Diersoort – doel van de proef (Wod, art 1, lid 1d en lid e, onderwijs en wetenschappelijke vraag)	15	29 Leids Universitair Medisch Centrum - diersoort / doel proef 48
3GGO	genetisch gemodificeerde dieren – hoofddoel van de proef – mate van ongerief	16	30 Universiteit Leiden - diersoort / doel proef 49
4	Diersoort – belang van de proef	17	31 Universiteit Maastricht - diersoort / doel proef 50
5	Diersoort – wettelijke bepalingen	18	32 Radboud Universiteit Nijmegen - diersoort / doel proef 51
6	Diersoort – toxicologisch onderzoek	19	33 Universitair Medisch Centrum Utrecht - diersoort / doel proef 52
7	Diersoort – bijzondere technieken	20 - 21	34 Universiteit Utrecht - diersoort / doel proef 53
8	Diersoort – anesthesie	22	35 Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam – diersoort/ doel proef ... 54
9	Diersoort – pijnbestrijding	22	36 Wageningen Universiteit - diersoort / doel proef 54
10	Diersoort – mate van ongerief	23	37 Dierproeven bij Defensie - diersoort / doel van de test 57
11	Diersoort – toestand van de dieren na de proef	24	38 Dierproeven bij Defensie - diersoort / mate van ongerief 57
12	Doel van de proef – bijzonderheid dier	25	
13	Doel van de proef – herkomst dieren en hergebruik	26 - 27	
14	Doel van de proef – belang van de proef	28	
15	Doel van de proef – mate van ongerief	29	
16	Doel van de proef – wettelijke bepalingen	30 - 31	
17	Doel van de proef – toxicologisch onderzoek	32 - 33	
18	Doel van de proef – bijzondere technieken	34 - 35	
19	Doel van de proef – anesthesie	36	
20	Doel van de proef – pijnbestrijding	37	

Bijlage 1

Registratie dierproeven

proefdieren 2009

Gegevens over dierproeven

Vragen/antwoorden over dierproeven in percentages en aantallen over het jaar 2009

Dierproeven 2009	2006	2007	2008	2009	2009
	procentueel	procentueel	procentueel	procentueel	aantal proeven
Vraag 1					
I. Bijzonderheid dier					
A. dier ander dan B, C en D	84,94	84,77	80,18	83,48	494.770
B. genetisch gemodificeerd dier	13,44	12,93	14,37	14,14	83.788
C. uit de wilde fauna	0,31	0,42	1,16	0,33	1.967
D. in het vrije veld (biotoop)	1,30	1,88	4,28	2,05	12.140
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665
Vraag 2					
II. Herkomst dieren en hergebruik					
A. van een geregistreerd fok of toeleveringsbedrijf in Nederland	70,49	73,15	74,50	76,21	451.686
B. van een geregistreerd fok of toeleveringsbedrijf in een ander EU-lidstaat	4,36	2,92	2,40	3,77	22.352
C. van een niet-geregistreerde instelling in Nederland	17,20	11,91	14,14	15,98	94.730
D. van een niet-geregistreerde instelling in een andere EU-lidstaat	0,10	0,03	0,08	0,14	802
E. andere herkomst	3,80	8,55	5,90	2,28	13.518
F. het dier werd in het registratiejaar voor de eerste keer hergebruikt	2,21	1,91	2,09	1,07	6.335
G. het dier werd in het registratiejaar meer dan één keer hergebruikt	1,85	1,53	0,89	0,55	3.242
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665
Vraag 3					
III. Doel van de proef					
A. voor toepassing bij de mens:					
de ontwikkeling van immuunsera, vaccins, of andere biologische producten	2,37	2,19	2,92	2,85	16.919
productie, controle of ijking van immuunsera, vaccins, of andere biologische producten	3,73	3,50	2,43	2,24	13.247
de ontwikkeling van geneesmiddelen	12,97	11,28	9,22	7,69	45.586
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	6,14	8,71	7,98	11,72	69.442
de ontwikkeling van medische hulpmiddelen of toepassingen	0,65	0,54	0,60	0,65	3.833
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	0,03	0,04	0,03	0,02	92
andere ijkingen	0,01	0,00	0,04	0,01	39
voor toepassing bij het dier met:					
de ontwikkeling van immuunsera, vaccins, of andere biologische producten	5,48	4,26	4,14	3,03	17.946
productie, controle of ijking van immuunsera, vaccins, of andere biologische producten	12,37	10,10	8,88	6,70	39.723
de ontwikkeling van geneesmiddelen	0,26	0,09	0,20	0,11	633
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	0,61	0,49	0,46	0,57	3.395
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	0,21	0,04	0,05	0,03	177
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	0,04	0,07	0,05	0,09	538
andere ijkingen	0,00	0,32	-	0,02	132

Dierproeven 2009	2006	2007	2008	2009	2009
	procentueel	procentueel	procentueel	procentueel	aantal proeven
B. onderzoek naar schadelijkheid van:					
stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector	0,51	0,36	0,90	0,17	1.036
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie	2,86	4,46	2,65	4,76	28.215
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden	-	0,00	0,01	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel	-	-	-	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie	1,30	0,88	0,94	0,71	4.186
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie	0,09	0,40	0,06	0,05	297
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren	-	-	-	-	-
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu (anders dan hierboven vermeld)	0,67	0,86	0,95	1,02	6.062
andere stoffen	0,06	0,05	0,01	0,02	119
C. het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:					
ziekten bij de mens	0,01	0,00	0,04	0,01	44
andere lichamelijke kenmerken bij mens (bijvoorbeeld zwangerschap)	-	-	-	-	-
ziekten bij het dier	1,53	1,61	1,57	1,29	7.673
andere lichamelijke kenmerken bij het dier	-	-	-	-	-
ziekten of kenmerken bij planten	0,00	0,00	0,00	0,00	7
D. het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop.	2,57	3,00	3,63	3,39	20.114
E. een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:					
kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)	9,18	7,94	9,02	8,32	49.308
hart en vaatziekten bij de mens	3,73	3,85	4,18	4,33	25.684
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	4,98	5,17	5,58	5,39	31.948
andere ziekten bij de mens	9,46	9,85	10,56	10,11	59.899
andere lichamelijke kenmerken bij de mens	0,15	0,24	0,16	0,17	988
het gedrag van dieren	1,25	1,48	2,38	3,46	20.494
ziekten bij dieren	2,02	2,37	4,39	1,72	10.190
een andere wetenschappelijke vraag	14,79	15,82	15,99	19,35	114.699
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 4

IV. Belang van de proef

de proef was direct of indirect gericht op het belang van de gezondheid of voeding van mens of dier:					
ja	100,00	100,00	100,00	99,55	590.007
nee	0,00	-	-	0,45	2.658
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Dierproeven 2009	2006	2007	2008	2009	2009
	procentueel	procentueel	procentueel	procentueel	aantal proeven

Vraag 5

V. Wettelijke bepalingen

A. geen wettelijke bepaling die de uitvoerder of de opdrachtgever verplichtte de proef te verrichten	70,55	71,91	75,94	78,61	465.895
B. op grond van of met het oog op een wettelijke bepaling die alleen geldt in Nederland	0,13	0,25	0,04	0,02	135
C. op grond van of met het oog op een wettelijke bepaling die alleen geldt in één andere lidstaat van de EU	0,45	0,11	0,26	0,22	1.325
D. op grond van of met het oog op wettelijke bepalingen (inclusief Europese Farmacopee) die gelden voor lidstaten van de EU	2,31	2,32	1,26	1,33	7.880
E. op grond van of met het oog op wettelijke bepalingen die gelden voor lidstaten van de Raad van Europa niet behorende tot de EU	0,07	0,06	-	0,01	60
F. op grond van aan andere wettelijke bepalingen	0,66	0,60	0,51	0,25	1.495
G. op grond van een combinatie van B, C, D, E of F	25,82	24,74	21,99	19,55	115.875
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 6

VI. Toxicologisch, inclusief veiligheidsonderzoek

A. géén toxicologisch of ander veiligheidsonderzoek	91,86	90,90	92,92	91,38	541.575
B. acuut toxiciteitonderzoek gepaard met letaliteit	0,37	0,19	0,29	0,15	870
C. acuut toxiciteitonderzoek in de vorm van een LD50 of LC50	0,16	0,10	0,21	0,11	661
D. overig acuut onderzoek (geen letale methode)	0,61	0,60	0,47	0,44	2.628
E. subacuut toxiciteitonderzoek	1,48	1,16	1,28	0,89	5.278
F. subchronisch en chronisch toxiciteitonderzoek	0,53	1,39	0,74	0,91	5.422
G. carcinogeniteitonderzoek	0,01	0,00	0,02	0,04	248
H. mutageniteitonderzoek	0,23	0,23	0,27	0,17	981
I. reproductieonderzoek (segment I of III)	2,15	1,83	1,38	1,91	11.296
J. teratogeniteitonderzoek (segment II)	2,01	2,90	1,75	3,31	19.631
K. overig toxiciteitonderzoek	0,58	0,70	0,68	0,69	4.075
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 7

VII. Bijzondere technieken

in de proef werden bijzondere technieken of ingrepen toegepast, bestaande uit:					
A. géén van onderstaande technieken of ingrepen	60,39	58,50	60,59	64,05	379.590
B. het doden van het dier zonder voorafgaande handeling	9,40	10,79	10,45	14,32	84.850
C. het toedienen van stoffen met curareachtige werking zonder gelijktijdige anesthesie	-	-	-	-	-
D. ingrepen / technieken voor het vervaardigen van een genetisch gemodificeerd dier	1,85	2,22	2,11	1,53	9.058
E. het toedienen van stoffen via de luchtwegen	0,43	0,37	0,57	0,47	2.798
het toedienen van stoffen op het oog	0,03	0,04	0,03	0,02	93
het toedienen van stoffen op andere slijmvliezen of de huid	0,25	0,20	0,31	0,17	1.030
F. het opwekken van huid sensibilisatie	0,67	0,54	0,75	0,61	3.630
G. bestraling met schadelijke effecten	1,06	1,39	1,44	1,32	7.829

Dierproeven 2009	2006	2007	2008	2009	2009
	procentueel	procentueel	procentueel	procentueel	aantal proeven
H. het toedienen van traumatiserende fysische of chemische prikkels aan het centrale zenuwstelsel of de zintuigen	1,86	1,89	1,96	0,23	1.360
I. het toedienen van traumatiserende psychische prikkels	0,10	0,17	0,17	0,04	255
J. het opwekken van ontstekingen / infecties	13,80	13,65	12,54	9,64	57.136
het opwekken van verbrandingen, fracturen of ander letsel (traumatisch)	0,14	0,15	0,10	0,17	1.012
het opwekken van poly- en monoklonale antistoffen	8,04	7,61	6,81	5,71	33.833
het produceren van monoklonale antistoffen	-	-	-	-	-
K. meer dan een van de onder G t/m J vermelde mogelijkheden	1,22	0,89	0,13	0,05	272
L. fokken met ongerief	0,76	1,57	2,05	1,67	9.919
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 8

VIII. Anesthesie

werd niet toegepast omdat hiertoe geen aanleiding was	65,17	63,77	63,51	65,90	390.545
werd niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	2,77	4,75	2,94	2,86	16.946
werd niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was	0,09	0,19	0,13	0,24	1.438
werd wel toegepast	31,96	31,29	33,43	31,00	183.736
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 9

IX. Pijnbestrijding, postoperatief of op een ander tijdstip

werd niet toegepast omdat hiertoe geen aanleiding bestond	83,28	82,34	81,38	83,37	494.112
werd niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	8,56	8,14	8,29	5,95	35.236
werd niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was	0,59	1,08	0,68	0,35	2.072
werd wel toegepast	7,58	8,44	9,65	10,33	61.245
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 10

X. Mate van ongerief

gering	33,20	34,14	33,66	38,61	228.856
gering / matig	29,03	28,91	28,52	27,52	163.112
matig	24,46	25,15	25,05	22,56	133.723
matig / ernstig	9,89	8,68	9,11	8,97	53.151
ernstig	3,41	3,11	3,63	2,32	13.758
zéér ernstig	0,01	0,01	0,03	0,01	65
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Vraag 11

XI. Toestand van de dieren na beëindiging van de proef

het dier is gestorven of gedood tijdens of ter beëindiging van de proef	86,43	84,68	84,42	86,14	510.506
het dier is gedood na beëindiging van de proef omdat er geen passende bestemming was	4,05	5,03	4,03	3,57	21.142
het dier is na beëindiging van de proef in leven gelaten	9,52	10,28	11,55	10,30	61.017
	100,00	100,00	100,00	100,00	592.665

Tabel 1
Diersoort/bijzonderheid dier

Diersoort	bijzonderheid dier				totaal
	gewoon dier	genetisch gemodificeerd dier	uit de wilde fauna	in het vrije veld (biotoop)	
Muizen	197.888	81.277	-	-	279.165
Ratten	139.997	218	-	-	140.215
Hamsters	2.794	-	-	-	2.794
Cavia's	7.742	-	-	-	7.742
Andere knaagdieren	590	-	40	87	717
Konijnen	6.296	24	-	-	6.320
Honden	1.545	-	-	-	1.545
Katten	296	-	-	-	296
Fretten	1.284	-	-	-	1.284
Andere vleeseters	48	-	-	182	230
Prosimians	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	-	-	47
Oudewereldapen	608	-	-	-	608
Mensapen	-	-	-	-	-
Paarden	2.994	-	-	-	2.994
Varkens	12.943	-	-	-	12.943
Geiten	580	-	-	-	580
Schapen	4.106	-	-	-	4.106
Runderen	2.550	-	-	-	2.550
Andere zoogdieren	20	-	-	21	41
Kippen	85.867	-	-	-	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-
Andere vogels	2.675	-	1.053	11.127	14.855
Reptielen	274	-	-	-	274
Amfibieën	1.044	204	4	-	1.252
Vissen	22.582	2.065	870	723	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-
Totaal 2009	494.770	83.788	1.967	12.140	592.665
Totaal 2008	463.567	83.097	6.699	24.760	578.123
Totaal 2007	506.592	77.258	2.503	11.252	597.605
Totaal 2006	512.821	81.158	1.897	7.865	603.741

Tabel 2
Diersoort/herkomst dier en hergebruik

Diersoort	herkomst dier en hergebruik							totaal
	van een geregistreerd fok - of toeleveringsbedrijf in Nederland	van een geregistreerd fok - of toeleveringsbedrijf in een andere EU-lidstaat	van een niet-geregistreerde instelling in Nederland	van een niet-geregistreerde instelling in een andere EU-lidstaat	andere herkomst	het dier is in het registratiejaar voor de eerste keer hergebruikt	het dier is in het registratiejaar meer dan één keer hergebruikt	
Muizen	265.848	9.671	585	-	860	1.524	677	279.165
Ratten	130.805	7.358	27	-	177	1.367	481	140.215
Hamsters	2.489	236	-	-	-	45	24	2.794
Cavia's	5.570	2.079	-	-	-	51	42	7.742
Andere knaagdieren	526	15	122	-	50	4	-	717
Konijnen	5.258	892	1	-	9	126	34	6.320
Honden	544	237	38	-	137	243	346	1.545
Katten	107	30	70	-	-	65	24	296
Fretten	101	423	726	-	-	14	20	1.284
Andere vleeseters	-	-	230	-	-	-	-	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	-	-	-	-	-	47
Oudewereldapen	195	-	-	24	9	160	220	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	1	-	2.678	-	165	34	116	2.994
Varkens	6.810	118	5.840	52	19	92	12	12.943
Geiten	54	5	319	-	2	73	127	580
Schapen	308	56	2.698	117	-	656	271	4.106
Runderen	251	-	1.398	-	114	267	520	2.550
Andere zoogdieren	-	-	41	-	-	-	-	41
Kippen	19.251	151	63.910	508	1.331	610	106	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	526	-	6.678	65	7.083	346	157	14.855
Reptielen	23	-	185	-	-	33	33	274
Amfibieën	872	4	46	-	-	298	32	1.252
Vissen	12.100	1.077	9.138	36	3.562	327	-	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	451.686	22.352	94.730	802	13.518	6.335	3.242	592.665
Totaal 2008	430.705	13.889	81.729	462	34.118	12.067	5.153	578.123
Totaal 2007	437.133	17.477	71.167	183	51.072	11.408	9.165	597.605
Totaal 2006	425.569	26.295	103.826	632	22.926	13.349	11.144	603.741

Tabel 3
Diersoort/hoofddoel van de proef

Diersoort	hoofddoel van de proef					totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag	
Muizen	86.955	1.621	7.469	8.512	174.608	279.165
Ratten	66.209	31.509	-	4.688	37.809	140.215
Hamsters	2.158	-	-	72	564	2.794
Cavia's	7.153	112	-	151	326	7.742
Andere knaagdieren	214	-	-	-	503	717
Konijnen	5.371	127	7	160	655	6.320
Honden	995	48	-	306	196	1.545
Katten	186	-	-	79	31	296
Fretten	892	-	-	33	359	1.284
Andere vleeseters	43	39	-	-	148	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	39	-	-	4	4	47
Oudewereldapen	509	-	-	-	99	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-
Paarden	2.760	-	-	69	165	2.994
Varkens	4.326	-	-	2.856	5.761	12.943
Geiten	77	2	-	229	272	580
Schapen	3.465	-	-	51	590	4.106
Runderen	780	1	-	658	1.111	2.550
Andere zoogdieren	20	-	-	-	21	41
Kippen	28.995	221	248	1.182	55.221	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	438	-	-	351	14.066	14.855
Reptielen	-	-	-	150	124	274
Amfibieën	-	29	-	58	1.165	1.252
Vissen	117	6.206	-	505	19.412	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	211.702	39.915	7.724	20.114	313.210	592.665
Totaal 2008	213.888	31.879	9.259	21.010	302.087	578.123
Totaal 2007	248.866	41.957	9.631	17.938	279.213	597.605
Totaal 2006	270.895	33.038	9.287	15.504	275.017	603.741

Tabel 3A1
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef								totaal sera, vaccins met betrekking tot de toepassing bij mens en dier	totaal alle doelen
	voor toepassing bij de mens:							totaal sera, vaccins met betrekking tot de toepassing bij de mens		
	de ontwikkeling van immuunsera, vaccins of andere biologische producten	productie, controle of ijking van immuunsera, vaccins of andere biologische producten	de ontwikkeling van geneesmiddelen	productie, controle of ijking van geneesmiddelen	de ontwikkeling van medische hulpmiddelen of toepassingen	de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	andere ijkings			
Muizen	14.021	4.504	22.874	30.033	2.459	5	3	73.899	86.955	279.165
Ratten	778	5.036	19.447	36.499	867	76	17	62.720	66.209	140.215
Hamsters	-	-	92	5	-	-	-	97	2.158	2.794
Cavia's	154	611	245	2.204	161	-	-	3.375	7.153	7.742
Andere knaagdieren	85	-	115	-	14	-	-	214	214	717
Konijnen	381	18	1.852	701	91	-	-	3.043	5.371	6.320
Honden	-	-	591	-	-	10	-	601	995	1.545
Katten	-	-	-	-	6	-	-	6	186	296
Fretten	892	-	-	-	-	-	-	892	892	1.284
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	43	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	29	-	10	-	-	-	-	39	39	47
Oudewereldapen	216	-	284	-	9	-	-	509	509	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	1	128	-	-	-	-	-	129	2.760	2.994
Varkens	125	-	59	-	138	1	19	342	4.326	12.943
Geiten	-	-	17	-	57	-	-	74	77	580
Schapen	12	2.872	-	-	31	-	-	2.915	3.465	4.106
Runderen	-	47	-	-	-	-	-	47	780	2.550
Andere zoogdieren	18	-	-	-	-	-	-	18	20	41
Kippen	84	31	-	-	-	-	-	115	28.995	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	6	-	-	-	-	-	-	6	438	14.855
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.252
Vissen	117	-	-	-	-	-	-	117	117	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	16.919	13.247	45.586	69.442	3.833	92	39	149.158	211.702	592.665
Totaal 2008	16.854	14.060	53.315	46.158	3.485	155	204	134.231	213.888	578.123
Totaal 2007	13.114	20.943	67.421	52.042	3.226	231	10	156.987	248.866	597.605
Totaal 2006	14.325	22.493	78.282	37.057	3.920	185	77	156.339	270.895	603.741

Tabel 3A2
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef								totaal sera, vaccins met betrekking tot mens en dier	totaal alle doelen
	voor toepassing bij het dier:							totaal sera, vaccins met betrekking tot het dier		
	de ontwikkeling van immuunsera, vaccins of andere biologische producten	productie, controle of ijking van immuunsera, vaccins of andere biologische producten	de ontwikkeling van geneesmiddelen	productie, controle of ijking van geneesmiddelen	de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	andere ijkings			
Muizen	1.412	11.497	43	2	10	-	92	13.056	86.955	279.165
Ratten	40	25	8	3.355	61	-	-	3.489	66.209	140.215
Hamsters	118	1.943	-	-	-	-	-	2.061	2.158	2.794
Cavia's	10	3.722	24	2	-	-	20	3.778	7.153	7.742
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	214	717
Konijnen	29	2.299	-	-	-	-	-	2.328	5.371	6.320
Honden	104	213	48	-	29	-	-	394	995	1.545
Katten	68	57	55	-	-	-	-	180	186	296
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	892	1.284
Andere vleeseters	-	43	-	-	-	-	-	43	43	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	39	47
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	509	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	282	2.228	52	-	69	-	-	2.631	2.760	2.994
Varkens	2.333	1.535	108	-	8	-	-	3.984	4.326	12.943
Geiten	-	3	-	-	-	-	-	3	77	580
Schapen	419	111	-	-	-	-	20	550	3.465	4.106
Runderen	348	236	113	36	-	-	-	733	780	2.550
Andere zoogdieren	2	-	-	-	-	-	-	2	20	41
Kippen	12.751	15.409	182	-	-	538	-	28.880	28.995	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	30	402	-	-	-	-	-	432	438	14.855
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.252
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	117	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	17.946	39.723	633	3.395	177	538	132	62.544	211.702	592.665
Totaal 2008	23.960	51.332	1.128	2.645	276	316	0	79.657	213.888	578.123
Totaal 2007	25.468	60.374	550	2.933	213	446	1.895	91.879	248.866	597.605
Totaal 2006	33.067	74.696	1.576	3.693	1.245	260	19	114.556	270.895	603.741

Tabel 3B
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef									totaal	to taal alle doelen
	onderzoek naar de schadelijkheid van stoffen die bestemd zijn voor of behoren tot de categorie van:										
	agrari sche sector	industrie	huishouden	cosmetica of toiletartikelen	voedseladditieven voor menselijke consumptie	voedseladditieven voor dierlijke consumptie	tabak of rookwaren	milieuschadelijke stoffen	andere stoffen		
Muizen	-	1.285	-	-	264	25	-	-	47	1.621	279.165
Ratten	819	26.600	-	-	3.782	260	-	6	42	31.509	140.215
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.794
Cavia's	-	-	-	-	111	-	-	-	1	112	7.742
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	717
Konijnen	-	98	-	-	29	-	-	-	-	127	6.320
Honden	-	48	-	-	-	-	-	-	-	48	1.545
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	296
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.284
Andere vleeseters	5	-	-	-	-	-	-	34	-	39	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.994
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12.943
Geiten	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	580
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.106
Runderen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2.550
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41
Kippen	209	-	-	-	-	12	-	-	-	221	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.855
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	29	29	1.252
Vissen	-	184	-	-	-	-	-	6.022	-	6.206	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	1.036	28.215	-	-	4.186	297	-	6.062	119	39.915	592.665
Totaal 2008	5.220	15.325	56	-	5.410	339	-	5.471	58	31.879	578.123
Totaal 2007	2.168	26.670	28	-	5.263	2.405	-	5.146	277	41.957	597.605
Totaal 2006	3.058	17.246	-	-	7.828	530	-	4.029	347	33.038	603.741

Tabel 3C
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef					totaal	totaal alle doelen
	herkennen of opsporen van:						
	ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	ziekten bij het dier	andere lichamelijke kenmerken bij het dier	ziekten of kenmerken bij planten		
Muizen	44	-	7.425	-	-	7.469	279.165
Ratten	-	-	-	-	-	-	140.215
Hamsters	-	-	-	-	-	-	2.794
Cavia's	-	-	-	-	-	-	7.742
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	717
Konijnen	-	-	-	-	7	7	6.320
Honden	-	-	-	-	-	-	1.545
Katten	-	-	-	-	-	-	296
Fretten	-	-	-	-	-	-	1.284
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	47
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	2.994
Varkens	-	-	-	-	-	-	12.943
Geiten	-	-	-	-	-	-	580
Schapen	-	-	-	-	-	-	4.106
Runderen	-	-	-	-	-	-	2.550
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	41
Kippen	-	-	248	-	-	248	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	14.855
Reptielen	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	1.252
Vissen	-	-	-	-	-	-	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	44	-	7.673	-	7	7.724	592.665
Totaal 2008	203	-	9.051	-	5	9.259	578.123
Totaal 2007	10	-	9.616	-	5	9.631	597.605
Totaal 2006	64	-	9.210	-	13	9.287	603.741

Tabel 3DE
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef									totaal	totaal alle doelen
	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:										
	onderwijs	kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag		
Muizen	8.512	47.397	19.094	18.547	52.024	783	437	401	35.925	183.120	279.165
Ratten	4.688	1.569	5.684	11.265	5.679	122	350	2	13.138	42.497	140.215
Hamsters	72	-	-	8	252	-	-	-	304	636	2.794
Cavia's	151	-	-	-	176	24	-	-	126	477	7.742
Andere knaagdieren	-	-	-	-	98	-	46	-	359	503	717
Konijnen	160	102	347	9	43	-	-	18	136	815	6.320
Honden	306	-	55	-	17	-	15	15	94	502	1.545
Katten	79	-	-	-	13	-	-	-	18	110	296
Fretten	33	-	-	-	268	-	-	42	49	392	1.284
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	148	148	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	4	-	-	-	2	-	-	-	2	8	47
Oudewereldapen	-	-	-	-	39	-	33	-	27	99	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	69	-	-	-	-	-	-	165	-	234	2.994
Varkens	2.856	-	290	-	79	-	40	411	4.941	8.617	12.943
Geiten	229	1	69	-	10	59	3	35	95	501	580
Schapen	51	-	43	-	204	-	-	200	143	641	4.106
Runderen	658	-	-	-	2	-	-	113	996	1.769	2.550
Andere zoogdieren	-	-	-	-	0	-	-	21	-	21	41
Kippen	1.182	60	102	-	81	-	13.231	6.674	35.073	56.403	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	351	-	-	-	12	-	5.071	37	8.946	14.417	14.855
Reptielen	150	-	-	-	-	-	-	-	124	274	274
Amfibieën	58	-	-	365	66	-	439	-	295	1.223	1.252
Vissen	505	179	-	1.754	834	-	829	2.056	13.760	19.917	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	20.114	49.308	25.684	31.948	59.899	988	20.494	10.190	114.699	333.324	592.665
Totaal 2008	21.010	52.130	24.169	32.233	61.035	944	13.762	25.372	92.442	323.097	578.123
Totaal 2007	17.938	47.464	22.996	30.894	58.845	1.408	8.873	14.182	94.551	297.151	597.605
Totaal 2006	15.504	55.394	22.504	30.064	57.106	879	7.560	12.196	89.314	290.521	603.741

Tabel 3 GGO Genetisch gemodificeerde dieren
Diersoort/hoofddoel van de proef

Diersoort	hoofddoel van de proef					totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag	
Muizen	5.555	232		2.119	73.371	81.277
Ratten	21	-		1	196	218
Konijnen	16	-		-	8	24
Amfibieën	-	-		-	204	204
Vissen	-	-		-	2.065	2.065
Totaal 2009	5592	232		2120	75844	83.788
Totaal 2008	6.012	344		1.513	75.228	83.097
Totaal 2007	5.991	133		1.655	69.479	77.258
Totaal 2006	6.058	439		277	74.384	81.158

Tabel 3 GGO Genetisch gemodificeerde dieren
Diersoort/mate van ongerief

Diersoort	mate van ongerief						totaal
	aan het dier is ten gevolge van de proef het volgende ongerief berokkend:						
	gering	gering / matig	matig	matig / ernstig	ernstig	zéér ernstig	
Muizen	38.909	16.282	14.465	9.836	1.785	-	81.277
Ratten	84	48	37	49	-	-	218
Konijnen	-	-	-	24	-	-	24
Amfibieën	204	-	-	-	-	-	204
Vissen	318	903	844	-	-	-	2.065
Totaal 2009	39.515	17.233	15.346	9.909	1.785	-	83.788
Totaal 2008	34.993	20.077	16.087	8.014	3.909	17	83.097
Totaal 2007	38.626	14.637	13.695	8.143	2.157	-	77.258
Totaal 2006	40.159	14.800	16.711	7.330	2.124	34	81.158

Tabel 4
Diersoort/belang van de proef¹

Diersoort	belang van de proef		totaal
	de proef was, direct of indirect, gericht op het belang van de gezondheid of voeding van mens of dier		
	ja	nee	
Muizen	278.929	236	279.165
Ratten	140.214	1	140.215
Hamsters	2.794	-	2.794
Cavia's	7.742	-	7.742
Andere knaagdieren	717	-	717
Konijnen	6.319	1	6.320
Honden	1.545	-	1.545
Katten	296	-	296
Fretten	1.284	-	1.284
Andere vleeseters	230	-	230
Prosimians	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	47
Oudewereldapen	608	-	608
Mensapen	-	-	-
Paarden	2.994	-	2.994
Varkens	12.943	-	12.943
Geiten	580	-	580
Schapen	4.106	-	4.106
Runderen	2.550	-	2.550
Andere zoogdieren	41	-	41
Kippen	85.867	-	85.867
kwartels	-	-	-
Andere vogels	14.855	-	14.855
Reptielen	274	-	274
Amfibieën	1.252	-	1.252
Vissen	23.666	2.574	26.240
Cyclostomata	-	-	-
Totaal 2009	589.853	2.812	592.665
Totaal 2008	578.123	-	578.123
Totaal 2007	597.605	-	597.605
Totaal 2006	603.717	24	603.741

¹ Als een dierproef niet van direct of indirect belang is voor de gezondheid van mens of dier, is op grond van artikel 2 van de Wod een speciale vergunning nodig, tenzij het onderzoek is gericht op de beantwoording van een wetenschappelijke vraag. In 2009 is onder een dergelijke vergunning geen dierproef geregistreerd.

Tabel 5
Diersoort/wettelijke bepalingen²

Diersoort	wettelijke bepalingen							totaal
	geen wettelijke bepaling die de uitvoerder of de opdrachtgever verplichte de proef te verrichten	een wettelijke bepaling die alleen geldt in Nederland	een wettelijke bepaling die alleen geldt in één andere lidstaat van de Europese Unie (EU)	wettelijke bepalingen (inclusief Europese Farmacopee) die gelden voor lidstaten van de EU	wettelijke bepalingen die gelden voor lidstaten van de Raad van Europa niet behorende tot EU	een andere wettelijke bepaling	een combinatie van voorgaande mogelijkheden	
Muizen	260.950	-	72	2.652	-	500	14.991	279.165
Ratten	76.072	-	117	4.902	-	646	58.478	140.215
Hamsters	766	-	-	-	-	-	2.028	2.794
Cavia's	4.503	-	123	326	-	258	2.532	7.742
Andere knaagdieren	717	-	-	-	-	-	-	717
Konijnen	1.295	-	3	-	-	-	5.022	6.320
Honden	754	-	29	-	-	-	762	1.545
Katten	138	-	50	-	-	-	108	296
Fretten	1.200	-	-	-	-	-	84	1.284
Andere vleeseters	230	-	-	-	-	-	-	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	-	-	-	-	-	47
Oudewereldapen	608	-	-	-	-	-	-	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	2.648	-	-	-	-	-	346	2.994
Varkens	9.944	-	56	-	60	-	2.883	12.943
Geiten	578	-	-	-	-	-	2	580
Schapen	3.999	-	-	-	-	-	107	4.106
Runderen	2.159	-	73	-	-	12	306	2.550
Andere zoogdieren	41	-	-	-	-	-	-	41
Kippen	63.137	135	757	-	-	79	21.759	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	14.485	-	45	-	-	-	325	14.855
Reptielen	274	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	1.252	-	-	-	-	-	-	1.252
Vissen	20.098	-	-	-	-	-	6.142	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	465.895	135	1.325	7.880	60	1.495	115.875	592.665
Totaal 2008	439.039	257	1.492	7.269	-	2.940	127.126	578.123
Totaal 2007	429.759	1.508	665	13.886	375	3.587	147.825	597.605
Totaal 2006	425.946	811	2.744	13.946	438	3.980	155.876	603.741

² Wettelijke bepalingen kunnen zowel nationale als internationale vereisten zijn, zoals onder andere op basis van: de Geneesmiddelenwet, de Diergeneesmiddelenwet, de Hinderwet, de Wet milieugevaarlijke stoffen, de Bestrijdingsmiddelenwet, de Wet op de medische hulpmiddelen, het Rijksvaccinatieprogramma, Richtlijn 2001/82/EG, EU-richtlijnen schelpdierenproducten (91/492/EEG en 91/493/EEG), de FDA en de WHO.

Tabel 6
Diersoort/toxicologisch onderzoek³

Diersoort	toxicologisch onderzoek											totaal
	géén toxicologisch of ander veiligheidsonderzoek	acuut toxiciteitonderzoek gepaard met letaliteit	acuut toxiciteitonderzoek in de vorm van een LD50 of LC50	overig acuut onderzoek (geen letale methode)	subacuut toxiciteitonderzoek	subchronisch en chronisch toxiciteitonderzoek	carcinogentoonderzoek	mutageniteitonderzoek	reproductieonderzoek (segment I of III)	teratogentoonderzoek (segment II)	overig toxiciteitonderzoek	
Muizen	276.501	173	-	117	1.619	-	248	383	-	-	124	279.165
Ratten	102.211	367	-	846	2.721	2.029	-	598	9.305	19.631	2.507	140.215
Hamsters	2.714	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	2.794
Cavia's	7.129	-	-	43	-	-	-	-	523	-	47	7.742
Andere knaagdieren	717	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	717
Konijnen	3.478	-	-	283	18	12	-	-	1.468	-	1.061	6.320
Honden	959	-	-	-	220	179	-	-	-	-	187	1.545
Katten	296	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	296
Fretten	1.284	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.284
Andere vleeseters	196	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47
Oudewereldapen	584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	2.994	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.994
Varkens	12.906	-	-	-	26	-	-	-	-	-	11	12.943
Geiten	580	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	580
Schapen	4.106	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.106
Runderen	2.550	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.550
Andere zoogdieren	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41
Kippen	85.867	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	14.855	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.855
Reptielen	274	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274
Amfibieën	1.252	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.252
Vissen	20.034	330	661	1.339	674	3.202	-	-	-	-	-	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	541.575	870	661	2.628	5.278	5.422	248	981	11.296	19.631	4.075	592.665
Totaal 2008	537.177	1.675	1.198	2.709	7.374	4.250	106	1.579	7.983	10.137	3.935	578.123
Totaal 2007	543.228	1.143	590	3.598	6.909	8.328	23	1.365	10.909	17.306	4.206	597.605
Totaal 2006	554.622	2.204	937	3.680	8.939	3.224	77	1.390	12.984	12.156	3.528	603.741

³ Onder toxicologisch onderzoek wordt verstaan onderzoek dat, gebruikmakend van bekende fenomenen uit de toxicologie, de giftigheid van stoffen vaststelt voor dier en mens.

Tabel 7
Diersoort/bijzondere technieken

Diersoort	bijzondere technieken							
	geen van de genoemde technieken of ingrepen	het doden van het dier zonder voorafgaande handeling	het toedienen van stoffen met curareachtige werking zonder gelijktijdige anesthesie	ingrepen / technieken voor het vervaardigen van een genetisch gemodificeerd dier ⁴	het toedienen van stoffen via de luchtwegen	het toedienen van stoffen op het oog	het toedienen van stoffen op ander slijmvlies of de huid	het opwekken van huidsensibilisaties
Muizen	143.989	54.128	-	8.750	1.866	-	446	2.563
Ratten	107.312	22.457	-	129	525	-	312	38
Hamsters	833	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	2.131	2.288	-	-	54	-	12	1.029
Andere knaagdieren	622	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	3.625	49	-	-	-	83	108	-
Honden	1.389	-	-	-	-	-	-	-
Katten	250	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	248	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	168	34	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	16	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	407	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	2.810	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	9.897	25	-	-	10	-	20	-
Geiten	533	30	-	-	-	-	-	-
Schape	3.680	6	-	-	-	-	-	-
Runderen	2.224	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	27	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	60.627	2.634	-	-	343	10	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	14.734	2	-	-	-	-	-	-
Reptielen	274	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	903	349	-	-	-	-	-	-
Vissen	22.893	2.848	-	177	-	-	132	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	379.592	84.850		9.056	2.798	93	1.030	3.630
Totaal 2008	350.259	60.391	-	12.186	3.271	186	1.773	4.343
Totaal 2007	349.572	64.454	-	13.277	2.239	224	1.222	3.240
Totaal 2006	364.576	56.723	-	11.145	2.623	200	1.505	4.068

⁴ De categorie 'ingrepen/technieken voor het vervaardigen van een genetisch gemodificeerd dier' betreft handelingen die vallen onder het Besluit biotechnologie bij dieren en die worden toegepast bij het vervaardigen van een nieuwe lijn met een genetische modificatie middels biotechnologische handelingen. Het betreft dus niet het continueren van reeds ontwikkelde stammen of lijnen. Voor het vervaardigen van genetisch gemodificeerde dieren werden de volgende technieken gebruikt:

- 1) het induceren van superovulatie en het verzamelen van eicellen;
- 2) het vasectomeren van de mannelijke dieren;
- 3) het, onder anesthesie, inbrengen van de embryo's in de draagmoeders;
- 4) het vaststellen of het dier genetisch gemodificeerd is (bloedafname, staartknip, oorknip of teenknip);
- 5) of een andere met ongerief gepaard gaande handeling/techniek met vergelijkbaar doel.

De technieken 1 t/m 3 worden toegepast op niet-genetisch gemodificeerde dieren.

	bijzondere technieken								fokdieren met ongerief	totaal
	bestraling met schadelijke effecten	het toedienen van traumatiserende fysische of chemische prikkels aan het centrale zenuwstelsel of de zintuigen	het toedienen van traumatiserende psychische prikkels	het opwekken van ontstekingen / infecties	het opwekken van verbrandingen, fracturen of ander letsel (traumatisch)	het opwekken van poly- en monoklonale antistoffen	het produceren van monoklonale antistoffen	meer dan een van de vermelde mogelijkheden		
	7.181	137	112	36.520	609	12.745	-	272	9.847	279.165
	648	1.135	143	2.194	379	4.922	-	-	21	140.215
	-	8	-	1.953	-	-	-	-	-	2.794
	-	80	-	126	-	2.022	-	-	-	7.742
	-	-	-	95	-	-	-	-	-	717
	-	-	-	34	-	2.421	-	-	-	6.320
	-	-	-	45	-	111	-	-	-	1.545
	-	-	-	42	-	4	-	-	-	296
	-	-	-	822	-	214	-	-	-	1.284
	-	-	-	28	-	-	-	-	-	230
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	31	-	-	-	-	-	47
	-	-	-	201	-	-	-	-	-	608
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	91	-	93	-	-	-	2.994
	-	-	-	1.156	7	1.828	-	-	-	12.943
	-	-	-	-	17	-	-	-	-	580
	-	-	-	248	-	172	-	-	-	4.106
	-	-	-	186	-	140	-	-	-	2.550
	-	-	-	-	-	14	-	-	-	41
	-	-	-	13.115	-	9.087	-	-	51	85.867
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	59	-	60	-	-	-	14.855
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.252
	-	-	-	190	-	-	-	-	-	26.240
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	7.829	1.360	255	57.136	1.012	33.833		272	9.919	592.665
	8.320	11.356	960	72.524	579	39.395	-	756	11.824	578.123
	8.311	11.317	1.035	81.586	903	45.506	-	5.338	9.381	597.605
	6.427	11.213	609	83.326	826	48.525	-	7.375	4.600	603.741

Tabel 8
Diersoort/anesthesie

Diersoort	anesthesie				totaal
	is niet toegepast omdat hier toe geen aanleiding bestond	is niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	is niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was	is wel toegepast	
Muizen	146.609	8.061	14	124.481	279.165
Ratten	98.537	1.937	112	39.629	140.215
Hamsters	2.016	-	-	778	2.794
Cavia's	4.522	-	-	3.220	7.742
Andere knaagdieren	159	-	-	558	717
Konijnen	5.300	-	-	1.020	6.320
Honden	1.364	-	-	181	1.545
Katten	183	-	-	113	296
Fretten	69	-	-	1.215	1.284
Andere vleeseters	184	-	-	46	230
Prosimians	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	16	-	-	31	47
Oudewereldapen	312	-	-	296	608
Mensapen	-	-	-	-	-
Paarden	2.912	12	-	70	2.994
Varkens	11.590	-	-	1.353	12.943
Geiten	358	-	-	222	580
Schapen	3.638	-	-	468	4.106
Runderen	2.173	-	-	377	2.550
Andere zoogdieren	41	-	-	-	41
Kippen	82.554	464	1.300	1.549	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-
Andere vogels	14.702	-	-	153	14.855
Reptielen	273	-	-	1	274
Amfibieën	866	-	-	386	1.252
Vissen	12.167	6.472	12	7.589	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-
Totaal 2009	390.545	16.946	1.438	183.736	592.665
Totaal 2008	367.159	16.971	744	193.249	578.123
Totaal 2007	381.080	28.399	1.115	187.011	597.605
Totaal 2006	393.482	16.733	544	192.982	603.741

Tabel 9
Diersoort/pijnbestrijding

Diersoort	pijnbestrijding				totaal
	is niet toegepast omdat hier toe geen aanleiding bestond	is niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	is niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was	is wel toegepast	
Muizen	223.221	18.771	1.168	36.005	279.165
Ratten	111.911	8.169	23	20.112	140.215
Hamsters	1.735	927	-	132	2.794
Cavia's	7.218	134	-	390	7.742
Andere knaagdieren	579	-	-	138	717
Konijnen	5.505	346	-	469	6.320
Honden	1.348	102	-	95	1.545
Katten	201	77	-	18	296
Fretten	795	129	-	360	1.284
Andere vleeseters	207	23	-	-	230
Prosimians	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	47	-	-	-	47
Oudewereldapen	441	-	24	143	608
Mensapen	-	-	-	-	-
Paarden	2.879	75	-	40	2.994
Varkens	11.186	779	-	978	12.943
Geiten	365	-	-	215	580
Schapen	3.707	111	-	288	4.106
Runderen	2.275	133	-	142	2.550
Andere zoogdieren	41	-	-	-	41
Kippen	81.899	3.736	200	32	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-
Andere vogels	14.729	60	-	66	14.855
Reptielen	274	-	-	-	274
Amfibieën	1.225	-	-	27	1.252
Vissen	22.324	1.664	657	1.595	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-
Totaal 2009	494.112	35.236	2.072	61.245	592.665
Totaal 2008	470.491	47.904	3.937	55.791	578.123
Totaal 2007	492.061	48.652	6.445	50.447	597.605
Totaal 2006	502.772	51.662	3.553	45.754	603.741

Tabel 10
Diersoort/mate van ongerief

Diersoort	mate van ongerief						totaal
	gering	gering / matig	matig	matig / ernstig	ernstig	zéér ernstig	
Muizen	100.599	66.067	66.501	36.646	9.314	38	279.165
Ratten	55.837	39.453	34.370	8.472	2.078	5	140.215
Hamsters	153	1.406	380	34	821	-	2.794
Cavia's	2.450	1.903	1.998	1.159	221	11	7.742
Andere knaagdieren	302	40	375	-	-	-	717
Konijnen	1.563	1.770	2.653	313	21	-	6.320
Honden	339	519	484	166	37	-	1.545
Katten	80	77	100	33	6	-	296
Fretten	34	94	340	626	190	-	1.284
Andere vleeseters	34	112	2	66	16	-	230
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	2	2	14	15	14	-	47
Oudewereldapen	40	212	227	38	89	2	608
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	852	1.502	578	57	5	-	2.994
Varkens	2.782	5.532	3.677	853	99	-	12.943
Geiten	156	258	103	52	11	-	580
Schape	2.137	882	793	269	25	-	4.106
Runderen	1.425	414	599	94	18	-	2.550
Andere zoogdieren	-	33	-	8	-	-	41
Kippen	36.558	30.258	15.037	3.310	704	-	85.867
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	7.210	6.631	758	181	66	9	14.855
Reptielen	252	18	-	4	-	-	274
Amfibieën	704	521	27	-	-	-	1.252
Vissen	15.347	5.408	4.707	755	23	-	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	228.856	163.112	133.723	53.151	13.758	65	592.665
Totaal 2008	194.597	164.881	144.834	52.658	20.972	181	578.123
Totaal 2007	204.040	172.762	150.289	51.890	18.558	66	597.605
Totaal 2006	200.437	175.290	147.647	59.702	20.601	64	603.741

Tabel 11
Diersoort/toestand van de dieren na de proef

Diersoort	toestand van de dieren na de proef			totaal
	het dier is gestorven of gedood tijdens of ter beëindiging van de proef	het dier is gedood na beëindiging van de proef omdat er geen passende bestemming was	het dier is na beëindiging van de proef in leven gelaten	
Muizen	271.869	3.416	3.880	279.165
Ratten	133.567	3.327	3.321	140.215
Hamsters	2.680	9	105	2.794
Cavia's	7.569	22	151	7.742
Andere knaagdieren	471	54	192	717
Konijnen	5.456	684	180	6.320
Honden	768	2	775	1.545
Katten	139	-	157	296
Fretten	1.250	-	34	1.284
Andere vleeseters	83	-	147	230
Prosimians	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	39	-	8	47
Oudewereldapen	170	2	436	608
Mensapen	-	-	-	-
Paarden	109	-	2.885	2.994
Varkens	4.199	194	8.550	12.943
Geiten	284	-	296	580
Schapen	920	206	2.980	4.106
Runderen	716	47	1.787	2.550
Andere zoogdieren	-	2	39	41
Kippen	56.115	11.734	18.018	85.867
Kwartels	-	-	-	-
Andere vogels	1.676	221	12.958	14.855
Reptielen	5	-	269	274
Amfibieën	860	9	383	1.252
Vissen	21.561	1.213	3.466	26.240
Cyclostomata	-	-	-	-
Totaal 2009	510.506	21.142	61.017	592.665
Totaal 2008	488.031	23.319	66.773	578.123
Totaal 2007	506.071	30.089	61.445	597.605
Totaal 2006	521.816	24.426	57.499	603.741

Tabel 12

Doel van de proef/ bijzonderheid dier

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
ziekten bij het dier
andere lichamelijke kenmerken bij het dier
ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
hart - en vaatziekten bij de mens
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
andere ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens
het gedrag van dieren
ziekten bij dieren
een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

	bijzonderheid dier				totaal
	gewoon dier	genetisch gemodificeerd dier	uit de wilde fauna	in het vrije veld (biotoop)	
	15.876	1.043	-	-	16.919
	13.027	220	-	-	13.247
	41.872	3.714	-	-	45.586
	69.441	1	-	-	69.442
	3.302	531	-	-	3.833
	92	-	-	-	92
	39	-	-	-	39
	17.875	71	-	-	17.946
	39.723	-	-	-	39.723
	630	3	-	-	633
	3.395	-	-	-	3.395
	174	3	-	-	177
	538	-	-	-	538
	126	6	-	-	132
	1.036	-	-	-	1.036
	28.215	-	-	-	28.215
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
	3.959	227	-	-	4.186
	297	-	-	-	297
	-	-	-	-	-
	6.028	-	-	34	6.062
	114	5	-	-	119
	44	-	-	-	44
	-	-	-	-	-
	7.673	-	-	-	7.673
	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	7
	17.994	2.120	-	-	20.114
	26.510	22.690	108	-	49.308
	15.280	10.404	-	-	25.684
	21.632	10.316	-	-	31.948
	40.938	18.909	52	-	59.899
	889	99	-	-	988
	15.225	61	735	4.473	20.494
	9.787	102	280	21	10.190
	93.032	13.263	792	7.612	114.699
	494.770	83.788	1.967	12.140	592.665

Tabel 13

Doel van de proef/herkomst dieren en hergebruik

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
stoffen bestemd voor gebruik als cosmeticum of toiletartikel
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
ziekten bij het dier
andere lichamelijke kenmerken bij het dier
ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
hart - en vaatziekten bij de mens
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
andere ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens
het gedrag van dieren
ziekten bij dieren
een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

	herkomst dieren en hergebruik							totaal
	van een geregistreerd fok- of toeleveringsbedrijf in Nederland	van een geregistreerd fok- of toeleveringsbedrijf in een andere EU-lidstaat	van een niet-geregistreerde instelling in Nederland	van een niet-geregistreerde instelling in een andere EU-lidstaat	andere herkomst	het dier is in het registratiejaar voor de eerste keer hergebruikt	het dier is in het registratiejaar meer dan één keer hergebruikt	
	15.518	678	656	-	-	52	15	16.919
	10.106	42	2.179	-	1	603	316	13.247
	37.640	6.676	8	24	216	631	391	45.586
	69.434	-	-	-	-	8	-	69.442
	3.609	13	121	-	84	6	-	3.833
	82	10	-	-	-	-	-	92
	39	-	-	-	-	-	-	39
	3.601	28	14.033	207	-	77	-	17.946
	23.502	2.276	13.406	535	-	3	1	39.723
	168	3	369	-	-	38	55	633
	3.359	-	36	-	-	-	-	3.395
	100	-	8	-	-	6	63	177
	97	-	233	-	208	-	-	538
	112	-	20	-	-	-	-	132
	864	40	130	-	2	-	-	1.036
	24.581	3.450	184	-	-	-	-	28.215
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	4.170	16	-	-	-	-	-	4.186
	285	-	-	-	12	-	-	297
	-	-	-	-	-	-	-	-
	925	-	4.399	-	738	-	-	6.062
	90	-	11	-	-	9	9	119
	44	-	-	-	-	-	-	44
	-	-	-	-	-	-	-	-
	7.673	-	-	-	-	-	-	7.673
	-	-	-	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-	-	7
	13.547	97	1.194	36	308	2.909	2.023	20.114
	46.033	2.961	-	-	309	5	-	49.308
	24.695	385	403	-	193	8	-	25.684
	29.993	1.384	1	-	82	440	48	31.948
	56.196	2.847	674	-	107	75	-	59.899
	929	-	59	-	-	-	-	988
	2.534	-	13.044	-	4.527	389	-	20.494
	4.320	98	5.212	-	454	100	6	10.190
	67.433	1.348	38.350	-	6.277	976	315	114.699
	451.686	22.352	94.730	802	13.518	6.335	3.242	592.665

Tabel 14
Doel van de proef/belang van de proef

Doel van de proef	belang van de proef		totaal
	de proef was, direct of indirect, gericht op het belang van de gezondheid of voeding van mens of dier		
	ja	nee	
Voor toepassing bij de mens:			
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	16.919	-	16.919
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	13.247	-	13.247
de ontwikkeling van geneesmiddelen	45.586	-	45.586
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	69.442	-	69.442
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen	3.833	-	3.833
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	92	-	92
andere ijkings	39	-	39
Voor toepassing bij het dier:			
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	17.946	-	17.946
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	39.723	-	39.723
de ontwikkeling van geneesmiddelen	633	-	633
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	3.395	-	3.395
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	177	-	177
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	538	-	538
andere ijkings	132	-	132
Onderzoek naar de schadelijkheid van:			
stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector	1.036	-	1036
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie	28.215	-	28.215
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden	-	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel	-	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie	4.186	-	4.186
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie	297	-	297
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren	-	-	-
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu	6.062	-	6.062
andere stoffen dan hierboven bedoeld	119	-	119
Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:			
ziekten bij de mens	44	-	44
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)	-	-	-
ziekten bij het dier	7.673	-	7.673
andere lichamelijke kenmerken bij het dier	-	-	-
ziekten of kenmerken bij planten	7	-	7
Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop			
Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:			
kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)	49.308	-	49.308
hart - en vaatziekten bij de mens	25.684	-	25.684
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	31.877	71	31.948
andere ziekten bij de mens	59.838	61	59.899
andere lichamelijke kenmerken bij de mens	988	-	988
het gedrag van dieren	20.494	-	20.494
ziekten bij dieren	10.168	22	10.190
een andere wetenschappelijke vraag	112.041	2.658	114.699
Totaal 2009	589.853	2.812	592.665

Tabel 15
Doel van de proef/mate van ongerief

Doel van de proef	mate van ongerief						totaal
	gering	gering / matig	matig	matig / ernstig	ernstig	zeer ernstig	
Voor toepassing bij de mens:							
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	1.426	6.075	4.946	3.627	843	2	16.919
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	2.597	3.994	5.641	397	618	-	13.247
de ontwikkeling van geneesmiddelen	7.409	9.552	21.432	6.482	693	18	45.586
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	48.699	20.613	93	4	33	-	69.442
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen	343	732	1.521	577	657	3	3.833
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	41	36	-	15	-	-	92
andere ijkingen	19	3	-	17	-	-	39
Voor toepassing bij het dier:							
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	2.986	7.939	3.779	2.794	428	20	17.946
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	5.920	19.274	10.172	1.526	2.831	-	39.723
de ontwikkeling van geneesmiddelen	174	317	134	8	-	-	633
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	64	3.327	4	-	-	-	3.395
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	89	33	48	7	-	-	177
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	16	410	103	9	-	-	538
andere ijkingen	37	63	32	-	-	-	132
Onderzoek naar de schadelijkheid van:							
stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector	105	383	537	7	4	-	1.036
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie	19.262	5.004	3.476	360	113	-	28.215
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden	-	-	-	-	-	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel	-	-	-	-	-	-	-
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie	3.030	607	439	99	11	-	4.186
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie	-	217	80	-	-	-	297
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren	-	-	-	-	-	-	-
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu	4.716	35	1.196	92	23	-	6.062
andere stoffen dan hierboven bedoeld	49	30	40	-	-	-	119
Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:							
ziekten bij de mens	-	-	-	44	-	-	44
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)	-	-	-	-	-	-	-
ziekten bij het dier	-	3.706	1.990	1.915	62	-	7.673
andere lichamelijke kenmerken bij het dier	-	-	-	-	-	-	-
ziekten of kenmerken bij planten	-	-	7	-	-	-	7
Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop	8.611	9.158	1.981	326	38	-	20.114
Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:							
kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)	19.312	7.783	13.029	7.719	1.465	-	49.308
hart - en vaatziekten bij de mens	8.021	3.766	7.018	5.174	1.705	-	25.684
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	11.218	8.248	9.504	2.069	909	-	31.948
andere ziekten bij de mens	17.736	9.652	17.416	12.503	2.580	12	59.899
andere lichamelijke kenmerken bij de mens	136	25	490	337	-	-	988
het gedrag van dieren	5.306	8.598	6.203	286	92	9	20.494
ziekten bij dieren	2.160	2.703	4.516	610	201	-	10.190
een andere wetenschappelijke vraag	59.374	30.829	17.896	6.147	452	1	114.699
Totaal 2009	228.856	163.112	133.723	53.151	13.758	65	592.665

Tabel 16
Doel van de proef/wettelijke bepalingen

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

- stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
- stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
- stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
- stoffen bestemd voor gebruik als cosmeticum of toiletartikel
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
- stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
- stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
- andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

- ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
- ziekten bij het dier
- andere lichamelijke kenmerken bij het dier
- ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

- kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
- hart - en vaatziekten bij de mens
- geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
- andere ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens
- het gedrag van dieren
- ziekten bij dieren
- een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

	wettelijke bepalingen							totaal
	geen wettelijke bepaling die de uitvoerder of de opdrachtgever verplichtte de proef te verrichten	een wettelijke bepaling die alleen geldt in Nederland	een wettelijke bepaling die alleen geldt in één andere lidstaat van de EU	wettelijke bepalingen (inclusief Europese Farmacopee) die gelden voor lidstaten van de EU	wettelijke bepalingen die gelden voor lidstaten van de Raad van Europa niet behorende tot de Europese Unie	een andere wettelijke bepaling	een combinatie van voorgaande mogelijkheden	
	15.977	-	-	120	-	-	822	16.919
	4.311	-	42	7.760	-	738	396	13.247
	37.854	-	87	-	-	18	7.627	45.586
	48.371	-	-	-	-	616	20.455	69.442
	3.761	-	-	-	-	-	72	3.833
	92	-	-	-	-	-	-	92
	39	-	-	-	-	-	-	39
	4.861	90	850	-	-	107	12.038	17.946
	7.631	45	46	-	60	12	31.929	39.723
	201	-	108	-	-	-	324	633
	163	-	21	-	-	4	3.207	3.395
	177	-	-	-	-	-	-	177
	538	-	-	-	-	-	-	538
	132	-	-	-	-	-	-	132
	215	-	-	-	-	-	821	1.036
	80	-	-	-	-	-	28.135	28.215
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	269	-	111	-	-	-	3.806	4.186
	-	-	60	-	-	-	237	297
	-	-	-	-	-	-	-	-
	98	-	-	-	-	-	5.964	6.062
	77	-	-	-	-	-	42	119
	44	-	-	-	-	-	-	44
	-	-	-	-	-	-	-	-
	7.673	-	-	-	-	-	-	7.673
	-	-	-	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-	-	7
	20.114	-	-	-	-	-	-	20.114
	49.308	-	-	-	-	-	-	49.308
	25.684	-	-	-	-	-	-	25.684
	31.948	-	-	-	-	-	-	31.948
	59.899	-	-	-	-	-	-	59.899
	988	-	-	-	-	-	-	988
	20.494	-	-	-	-	-	-	20.494
	10.190	-	-	-	-	-	-	10.190
	114.699	-	-	-	-	-	-	114.699
	465.895	135	1.325	7.880	60	1.495	115.875	592.665

Tabel 17

Doel van de proef/toxicologisch onderzoek

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
de ontwikkeling van geneesmiddelen
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
ziekten bij het dier
andere lichamelijke kenmerken bij het dier
ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
hart - en vaatziekten bij de mens
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
andere ziekten bij de mens
andere lichamelijke kenmerken bij de mens
het gedrag van dieren
ziekten bij dieren
een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

	toxicologisch onderzoek											totaal
	géén toxicologisch of ander veiligheids-onderzoek	acuut toxiciteitonderzoek gepaard met letaliteit	acuut toxiciteit-onderzoek in de vorm van een LD50 of LC50	overig acuut onderzoek (geen letale methode)	subacuut toxiciteitonderzoek	subchronisch en chronisch toxiciteitonderzoek	carcinogeniteit-onderzoek	mutageniteit-onderzoek	reproductie-onderzoek (segment I en III)	teratogeniteit-onderzoek (segment II)	overig toxiciteit-onderzoek	
	16.550	-	-	76	26	-	-	-	-	-	267	16.919
	13.020	173	-	42	-	-	-	12	-	-	-	13.247
	35.877	144	-	659	1.727	1.304	246	208	2.222	589	2.610	45.586
	68.621	-	-	85	-	-	-	-	-	-	736	69.442
	3.833	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.833
	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92
	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39
	17.946	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17.946
	39.195	-	-	5	-	-	-	-	523	-	-	39.723
	537	-	-	-	40	-	-	-	-	-	56	633
	3.391	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	3.395
	177	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	177
	538	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	538
	132	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132
	265	-	-	24	40	246	-	40	-	384	37	1.036
	-	223	184	319	2.621	112	-	561	5.416	18.658	121	28.215
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	273	-	-	15	140	358	-	118	3.135	-	147	4.186
	12	-	-	60	-	200	-	-	-	-	25	297
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	330	477	1.339	680	3.202	-	-	-	-	34	6.062
	29	-	-	-	4	-	2	42	-	-	42	119
	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	7.673	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.673
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
	20.114	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.114
	49.308	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49.308
	25.684	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25.684
	31.948	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31.948
	59.899	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59.899
	988	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	988
	20.494	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.494
	10.190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.190
	114.699	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	114.699
	541.575	870	661	2.628	5.278	5.422	248	981	11.296	19.631	4.075	592.665

Tabel 18
Doel van de proef/bijzondere technieken

Doel van de proef	geen van de genoemde technieken of ingrepen	het doden van het dier zonder voorafgaande handeling	het toedienen van stoffen met curareachtige werking zonder gelijktijdige anesthesie	ingrepen / technieken voor het vervaardigen van een genetisch gemodificeerd dier	via de luchtwegen	via het oog	op andere slijmvliezen of de huid	
Voor toepassing bij de mens:								
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	9.468	24	-	-	426	-	-	
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	5.156	200	-	-	-	-	-	
de ontwikkeling van geneesmiddelen	36.708	1.244	-	-	403	28	79	
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	21.052	48.355	-	-	-	-	-	
de ontwikkeling van medisch hulpmiddelen of toepassingen	2.955	152	-	-	-	-	-	
de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen	52	-	-	-	-	-	-	
andere ijkingen	39	-	-	-	-	-	-	
Voor toepassing bij het dier:								
de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten	3.480	6	-	-	197	-	-	
productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten	10.790	1.120	-	-	-	-	-	
de ontwikkeling van geneesmiddelen	403	24	-	-	-	-	-	
de productie, controle of ijking van geneesmiddelen	3.395	-	-	-	-	-	-	
de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	177	-	-	-	-	-	-	
de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen	97	-	-	-	-	-	-	
andere ijkingen	106	6	-	-	-	-	-	
Onderzoek naar de schadelijkheid van:								
stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector	908	4	-	-	-	10	108	
stoffen bestemd voor gebruik in de industrie	26.636	-	-	-	283	46	192	
stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden	-	-	-	-	-	-	-	
stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel	-	-	-	-	-	-	-	
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie	4.171	-	-	-	-	9	6	
stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie	272	-	-	-	-	-	-	
stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren	-	-	-	-	-	-	-	
stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu	6.028	34	-	-	-	-	-	
andere stoffen dan hierboven bedoeld	118	-	-	-	-	-	1	
Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:								
ziekten bij de mens	-	-	-	-	-	-	-	
andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)	-	-	-	-	-	-	-	
ziekten bij het dier	7.661	-	-	-	-	-	-	
andere lichamelijke kenmerken bij het dier	-	-	-	-	-	-	-	
ziekten of kenmerken bij planten	7	-	-	-	-	-	-	
Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop								
	18.389	1.605	-	-	-	-	-	
Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)	31.480	2.586	-	2.370	508	-	179	
hart -en vaatziekten bij de mens	19.992	3.674	-	78	105	-	-	
geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	21.247	6.002	-	2.914	-	-	10	
andere ziekten bij de mens	25.338	9.020	-	447	672	-	47	
andere lichamelijke kenmerken bij de mens	529	97	-	-	-	-	-	
het gedrag van dieren	20.448	32	-	-	-	-	-	
ziekten bij dieren	6.581	805	-	-	142	-	152	
een andere wetenschappelijke vraag	95.909	9.860	-	3.247	62	-	256	
Totaal 2009	379.592	84.850		9.056	2.798	93	1.030	

bijzondere technieken											
	het opwekken van huidsensibilisaties	bestraling met schadelijke effecten	het toedienen van traumatiserende fysische of chemische prikkelers aan het centrale zenuwstelsel of de zintuigen	het toedienen van traumatiserende psychische prikkels	het opwekken van ontstekingen / infecties	het opwekken van verbrandingen, fracturen of ander letsel	het opwekken van poly- en monoklonale antistoffen	het produceren van monoklonale antistoffen	meer dan één van de vermelde mogelijkheden	fokken met ongerief	totaal
	38	42	-	-	4.433	-	2.284	-	204	-	16.919
	4	-	-	-	-	-	7.887	-	-	-	13.247
	589	381	376	-	5.055	17	333	-	-	373	45.586
	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69.442
	347	30	99	-	186	40	24	-	-	-	3.833
	-	-	-	-	-	40	-	-	-	-	92
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39
	-	-	-	-	7.692	-	6.571	-	-	-	17.946
	990	-	-	-	10.879	-	15.944	-	-	-	39.723
	40	-	-	-	166	-	-	-	-	-	633
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.395
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	177
	-	-	-	-	441	-	-	-	-	-	538
	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	132
	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	1.036
	1.058	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28.215
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.186
	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	297
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.062
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	119
	-	-	-	-	44	-	-	-	-	-	44
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	7.673
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
	-	-	-	-	116	4	-	-	-	-	20.114
	32	2.131	-	-	1.424	-	183	-	-	8.415	49.308
	2	1.184	30	-	375	43	92	-	-	109	25.684
	-	-	673	243	165	307	10	-	-	377	31.948
	32	2.663	-	-	21.248	10	177	-	68	177	59.899
	-	25	24	-	59	254	-	-	-	-	988
	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	20.494
	-	-	-	-	2.465	-	32	-	-	13	10.190
	438	1.373	158	12	2.356	297	276	-	-	455	114.699
	3.630	7.829	1.360	255	57.136	1.012	33.833	-	272	9.919	592.665

Tabel 19
Doel van de proef/anesthesie

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van medische hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

- stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
- stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
- stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
- stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
- stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
- stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
- andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

- ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
- ziekten bij het dier
- andere lichamelijke kenmerken bij het dier
- ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

- kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
- hart - en vaatziekten bij de mens
- geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
- andere ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens
- het gedrag van dieren
- ziekten bij dieren
- een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

	anesthesie				totaal
	is niet toegepast omdat hier toe geen aanleiding bestond	is niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	is niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was	is wel toegepast	
	4.501	-	-	12.418	16.919
	4.444	-	-	8.803	13.247
	25.104	286	-	20.196	45.586
	69.426	-	-	16	69.442
	422	-	-	3.411	3.833
	-	-	-	92	92
	3	-	-	36	39
	17.514	-	-	432	17.946
	29.599	227	1.230	8.667	39.723
	597	-	-	36	633
	3.395	-	-	-	3.395
	80	-	-	97	177
	538	-	-	-	538
	80	-	-	52	132
	687	80	-	269	1.036
	26.183	1.150	-	882	28.215
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
	3.676	-	-	510	4.186
	297	-	-	-	297
	-	-	-	-	-
	1.325	4.725	12	-	6.062
	83	-	-	36	119
	-	-	-	44	44
	-	-	-	-	-
	248	7.413	-	12	7.673
	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	7
	12.930	-	-	7.184	20.114
	28.204	328	-	20.776	49.308
	6.157	4	-	19.523	25.684
	20.413	557	-	10.978	31.948
	23.834	72	120	35.873	59.899
	186	-	-	802	988
	19.766	-	-	728	20.494
	7.903	1.317	70	900	10.190
	82.943	787	6	30.963	114.699
	390.545	16.946	1.438	183.736	592.665

Tabel 20
Doel van de proef/pijnbestrijding

Doel van de proef

Voor toepassing bij de mens:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van medische hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van medische hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Voor toepassing bij het dier:

- de ontwikkeling van sera, vaccins of ander biologische producten
- productie, controle of ijking van sera, vaccins of andere biologische producten
- de ontwikkeling van geneesmiddelen
- de productie, controle of ijking van geneesmiddelen
- de ontwikkeling van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- de productie, controle of ijking van veterinaire hulpmiddelen of toepassingen
- andere ijkings

Onderzoek naar de schadelijkheid van:

- stoffen bestemd voor gebruik in de agrarische sector
- stoffen bestemd voor gebruik in de industrie
- stoffen bestemd voor gebruik in het huishouden
- stoffen bestemd voor gebruik als cosmetica of toiletartikel
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor menselijke consumptie
- stoffen bestemd voor gebruik als toevoegingen in voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie
- stoffen die voorkomen in tabak of rookwaren
- stoffen, die schadelijk (kunnen) zijn voor het milieu
- andere stoffen dan hierboven bedoeld

Het herkennen of opsporen (anders dan in de uitoefening van de diergeneeskunde op het betrokken dier) van:

- ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens (bijvoorbeeld zwangerschap)
- ziekten bij het dier
- andere lichamelijke kenmerken bij het dier
- ziekten of kenmerken bij planten

Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop

Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot:

- kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen)
- hart - en vaatziekten bij de mens
- geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens
- andere ziekten bij de mens
- andere lichamelijke kenmerken bij de mens
- het gedrag van dieren
- ziekten bij dieren
- een andere wetenschappelijke vraag

Totaal 2009

pijnbestrijding					
is niet toegepast omdat hiertoe geen aanleiding bestond	is niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	is niet toegepast omdat het praktisch niet uitvoerbaar was		is wel toegepast	totaal
12.688	3.604	24		603	16.919
11.757	1.486	-		4	13.247
33.210	5.475	25		6.876	45.586
69.442	-	-		-	69.442
2.073	77	-		1.683	3.833
36	-	-		56	92
6	-	-		33	39
15.080	2.814	-		52	17.946
32.927	6.707	70		19	39.723
554	79	-		-	633
3.395	-	-		-	3.395
91	-	-		86	177
538	-	-		-	538
132	-	-		-	132
549	487	-		-	1.036
24.673	3.542	-		-	28.215
-	-	-		-	-
-	-	-		-	-
3.874	-	-		312	4.186
297	-	-		-	297
-	-	-		-	-
5.947	115	-		-	6.062
119	-	-		-	119
44	-	-		-	44
-	-	-		-	-
7.673	-	-		-	7.673
-	-	-		-	-
7	-	-		-	7
17.743	183	-		2.188	20.114
38.027	1.545	855		8.881	49.308
13.089	129	-		12.466	25.684
24.016	530	-		7.402	31.948
45.837	6.371	66		7.625	59.899
507	-	-		481	988
20.378	-	-		116	20.494
8.278	987	787		138	10.190
101.125	1.105	245		12.224	114.699
494.112	35.236	2.072		61.245	592.665

Registratie dierproeven en proefdieren 2009

Dierproeven bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs

Tabel 21

Aantal dieren gebruikt voor proeven bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs

Diersoort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009 landelijk inclusief wetenschappelijk onderwijs	2009 wetenschappelijk onderwijs ten opzichte van landelijk in %
Muizen	132.530	136.264	137.457	139.774	148.649	153.098	279.165	54,8
Ratten	44.042	42.744	43.410	36.155	38.030	36.241	140.215	25,8
Hamsters	867	730	699	642	504	648	2.794	23,2
Cavia's	778	664	836	922	661	452	7.742	5,8
Andere knaagdieren	138	78	134	177	1.745	329	717	45,9
Konijnen	1.535	1.039	1.998	1.108	940	806	6.320	12,8
Honden	1.419	1.016	919	419	538	411	1.545	26,6
Katten	466	276	166	127	117	79	296	26,7
Fretten	188	148	352	249	174	536	1.284	41,7
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	230	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	6	4	3	3	-	-	47	-
Oudewereldapen	157	219	73	59	55	92	608	15,1
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	173	199	213	336	179	303	2.994	10,1
Varkens	2.879	2.647	1.127	2.530	2.815	1.262	12.943	9,8
Geiten	1.021	282	346	244	208	271	580	46,7
Schapen	820	149	132	107	345	484	4.106	11,8
Runderen	904	2.989	963	763	771	864	2.550	33,9
Andere zoogdieren	-	-	186	138	192	12	41	29,3
Kippen	5.337	6.083	6.171	5.731	6.504	10.118	85.867	11,8
Kwartels	2	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	5.027	5.727	7.980	8.782	21.529	8.465	14.855	57,0
Reptielen	107	7	370	285	179	274	274	100,0
Amfibieën	3.434	2.592	3.218	2.397	1.978	1.252	1.252	100,0
Vissen	17.138	9.172	8.413	9.644	15.229	11.664	26.240	44,5
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	218.968	213.029	215.166	210.592	241.342	227.661	592.665	38,4

Tabel 22
Instellingen van wetenschappelijk onderwijs
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	14.619	286	56	5.558	23.214	17.697	18.194	48.759	783	373	317	23.242	153.098
Ratten	3.268	-	-	3.060	1.569	5.684	11.213	5.011	122	302	2	6.010	36.241
Hamsters	12	-	-	72	-	-	8	252	-	-	-	304	648
Cavia's	74	-	-	117	-	-	-	176	24	-	-	61	452
Andere knaagdieren	14	-	-	-	-	-	-	50	-	46	-	219	329
Konijnen	134	-	-	103	97	347	9	11	-	-	18	87	806
Honden	39	-	-	264	-	55	-	17	-	15	15	6	411
Katten	-	-	-	79	-	-	-	-	-	-	-	-	79
Fretten	191	-	-	28	-	-	-	226	-	-	42	49	536
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	16	-	-	-	-	-	-	29	-	33	-	14	92
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	69	-	-	69	-	-	-	-	-	-	165	-	303
Varkens	143	-	-	329	-	290	-	73	-	40	131	256	1.262
Geiten	74	-	-	28	1	69	-	10	59	-	30	-	271
Schapen	31	-	-	50	-	43	-	202	-	-	80	78	484
Runderen	-	-	-	658	-	-	-	2	-	-	72	132	864
Andere zoogdieren	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Kippen	15	80	-	793	60	102	-	-	-	931	2.012	6.125	10.118
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	4	-	-	351	-	-	-	12	-	5.071	3	3.024	8.465
Reptielen	-	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	124	274
Amfibieën	-	29	-	58	-	-	365	66	-	439	-	295	1.252
Vissen	-	-	-	427	108	-	1.754	834	-	789	591	7.161	11.664
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	18.715	395	56	12.194	25.049	24.287	31.543	55.730	988	8.039	3.478	47.187	227.661
Totaal 2008	15.622	453	380	14.093	25.415	22.294	31.824	57.342	944	13.695	13.880	45.400	241.342
Totaal 2007	17.260	210	36	12.371	21.129	21.457	30.632	54.974	1.408	7.907	4.062	39.146	210.592
Totaal 2006	18.454	561	3	10.819	26.208	20.236	29.515	52.284	879	7.367	4.101	44.739	215.166

Tabel 23
Academisch Medisch Centrum
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	992	-	-	907	1.460	2.242	360	10.922	-	-	-	1.871	18.754
Ratten	29	-	-	98	-	1.005	377	827	-	-	-	25	2.361
Hamsters	-	-	-	10	-	-	-	68	-	-	-	-	78
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	2	-	-	-	13	103	-	10	-	-	-	-	128
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	8	-	-	25	-	37	-	27	-	-	-	33	130
Geiten	17	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	27
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	1.048	-	-	1.040	1.473	3.387	737	11.864	-	-	-	1.929	21.478
Totaal 2008	1.000	-	-	856	1.460	3.490	1.201	12.104	-	-	-	3.464	23.575
Totaal 2007	1.295	35	-	376	1.087	3.562	731	11.871	-	-	-	2.779	21.736
Totaal 2006	1.198	60	-	437	1.328	3.075	874	12.180	-	-	-	1.490	20.642

Tabel 24
 Universiteit van Amsterdam
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	-	-	-	-	-	-	352	-	-	-	-	63	415
Ratten	-	-	-	-	-	-	520	-	-	-	-	46	566
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	22
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	-	-	-	-	-	-	872	-	-	-	-	131	1.003
Totaal 2008	12	-	-	-	-	-	1.458	17	-	-	-	276	1.763
Totaal 2007	-	-	-	-	-	-	1.376	14	-	24	-	421	1.835
Totaal 2006	-	-	-	-	-	-	1.446	9	-	-	-	80	1.535

Tabel 25

Vrije Universiteit Medisch Centrum Amsterdam

Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef													totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:									
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag		
Muizen	-	-	-	21	906	275	101	2.083	-	-	-	382	3.768	
Ratten	-	-	-	16	304	349	1.143	197	-	-	-	149	2.158	
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14	
Cavia's	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	14	
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Konijnen	-	-	-	5	44	-	-	-	-	-	-	-	49	
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Oudewereldapen	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Varkens	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	13	22	
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	59	-	-	-	59	
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	190	-	-	-	-	190	
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal 2009	3	-	-	65	1.254	624	1.244	2.470	59	-	-	558	6.277	
Totaal 2008	211	-	-	33	871	1.374	1.646	2.690	161	-	-	569	7.555	
Totaal 2007	-	-	-	75	1.121	797	1.152	1.783	29	-	-	272	5.229	
Totaal 2006														

Tabel 26
 Vrije Universiteit Amsterdam
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	-	-	-	41	30	-	3.863	-	-	32	-	912	4.878
Ratten	-	-	-	64	-	-	351	-	-	-	-	260	675
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geiten	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	-	-	-	107	30	-	4.214	-	-	32	-	1.199	5.582
Totaal 2008	-	-	-	249	-	-	4.302	-	-	213	-	2.093	6.857
Totaal 2007	-	40	-	218	-	19	2.405	-	-	21	-	1.500	4.203
Totaal 2006	124	65	-	24	1.199	777	3.866	1.494	78	38	-	2.197	9.862

Tabel 27
 Universiteit Twente
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	601	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	601
Ratten	119	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	143
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	720	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	744
Totaal 2008	232	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	232
Totaal 2007	403	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	413
Totaal 2006	549	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	549

Tabel 28

Rijksuniversiteit Groningen
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkijng van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	1.372	-	-	176	728	1.523	1.419	3.421	-	162	-	2.601	11.402
Ratten	231	-	-	764	404	934	2.087	1.115	26	56	-	1.925	7.542
Hamsters	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	162	164
Cavia's	33	-	-	41	-	-	-	90	-	-	-	-	164
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	-	89	135
Konijnen	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	2	-	-	-	32	-	-	-	-	34
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	-	56	111
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	45	-	-	-	-	-	4.302	-	2.873	7.220
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Vissen	-	-	-	34	-	-	-	-	-	485	-	100	619
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	1.660	-	-	1.064	1.132	2.457	3.506	4.662	26	5.106	-	7.806	27.419
Totaal 2008	1.290	-	-	1.449	1.546	1.723	1.811	4.926	-	8.784	463	8.983	30.975
Totaal 2007	2.126	5	-	1.089	1.285	1.577	2.363	3.674	-	4.485	-	9.599	26.203
Totaal 2006	3.321	-	-	574	1.803	1.468	2.984	2.575	-	4.859	25	7.189	24.798

Tabel 29
Leids Universitair Medisch Centrum
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	5.502	47	-	483	4.615	3.408	662	3.443	-	-	-	4.099	22.259
Ratten	1.426	-	-	-	-	846	-	243	-	-	-	497	3.012
Hamsters	-	-	-	-	-	-	8	184	-	-	-	-	192
Cavia's	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17
Andere knaagdieren	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Konijnen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	6.961	47	-	483	4.615	4.254	670	3.870	-	-	-	4.598	25.498
Totaal 2008	7.099	-	-	553	4.100	2.654	361	3.488	-	-	-	3.734	21.989
Totaal 2007	7.674	-	-	914	4.032	1.733	372	3.868	-	-	-	2.469	21.062
Totaal 2006	7.983	291	-	267	3.159	3.099	171	4.571	76	-	-	2.621	22.238

Tabel 30
 Universiteit Leiden
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	860	-	-	42	361	1.983	502	11	-	-	-	86	3.845
Ratten	-	-	-	64	-	12	418	-	-	-	-	576	1.070
Hamsters	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	701	-	110	811
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	101	101
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	407	407
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	872	-	-	106	361	1.995	920	11	-	701	-	1.284	6.250
Totaal 2008	285	-	-	292	289	2.458	954	107	24	180	-	1.022	5.611
Totaal 2007	704	-	-	211	122	2.754	916	92	-	161	34	962	5.956
Totaal 2006	1.400	22	-	139	190	2.038	1.042	119	-	10	104	1.351	6.415

Tabel 31
 Universiteit Maastricht
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	231	239	-	318	1.361	4.138	631	1.441	74	-	-	1.426	9.859
Ratten	264	-	-	198	43	1.706	1.457	352	-	30	-	427	4.477
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	85	-	-	-	-	85
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	6	-	-	2	-	207	-	-	-	-	-	-	215
Honden	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	13
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	16	-	-	11	-	17	-	-	-	-	-	-	44
Geiten	-	-	-	3	-	69	-	-	-	-	-	-	72
Schapen	1	-	-	-	-	-	-	202	-	-	-	-	203
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	102	-	-	-	-	-	-	102
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	518	239	-	532	1.404	6.252	2.088	2.080	74	30	-	1.853	15.070
Totaal 2008	144	437	-	624	961	5.985	2.159	1.539	35	27	-	1.515	13.426
Totaal 2007	410	112	-	489	655	5.880	1.232	1.316	351	187	-	1.238	11.870
Totaal 2006	593	123	-	48	999	5.547	1.060	1.162	119	93	-	466	10.210

Tabel 32
Radbout Universiteit Nijmegen
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	2.755	-	12	784	3.604	429	451	7.075	-	101	2	879	16.092
Ratten	1.042	-	-	465	446	108	945	263	-	-	-	333	3.602
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	29	30
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	92	-	-	-	30	-	-	1	-	-	-	43	166
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	41	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	56
Geiten	48	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	50
Schapen	26	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	78	125
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	11	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	91
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	365	62	-	439	-	264	1.130
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	155	-	-	-	94	249
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	4.015	80	12	1.286	4.081	537	1.761	7.557	-	540	2	1.733	21.604
Totaal 2008	2.556	-	180	1.766	4.860	130	2.385	7.414	60	720	-	2.861	22.932
Totaal 2007	2.222	-	36	447	2.820	156	2.580	5.326	-	800	-	2.326	16.713
Totaal 2006	1.922	-	3	984	5.095	140	2.585	8.826	60	20	-	10.145	29.780

Tabel 33
 Universitair Medisch Centrum Utrecht
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	391	-	-	110	3.122	2.689	3.013	930	92	-	-	1.343	11.690
Ratten	101	-	-	166	5	369	2.133	532	-	-	-	7	3.313
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cavia's	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	52
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	15	-	-	29	10	17	-	-	-	-	-	17	88
Honden	10	-	-	-	-	42	-	17	-	-	-	-	69
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	75	-	-	10	-	74	-	-	-	-	-	-	159
Geiten	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Schapen	4	-	-	-	-	43	-	-	-	-	-	-	47
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	629	-	-	315	3.137	3.234	5.146	1.479	92	-	-	1.395	15.427
Totaal 2008	786	-	-	359	2.573	2.205	6.476	1.975	89	233	-	968	15.664
Totaal 2007	775	-	-	229	1.033	1.935	7.215	2.605	253	-	-	935	14.980
Totaal 2006	602	-	-	230	1.992	1.470	6.419	1.735	-	-	-	1.173	13.621

Tabel 34
 Universiteit Utrecht
 Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef													totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:									
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag		
Muizen	1.005	-	-	1.798	39	-	1.174	4.050	20	78	315	5.168	13.647	
Ratten	-	-	-	787	-	-	1.704	16	-	216	2	681	3.406	
Hamsters	-	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	60	
Cavia's	-	-	-	62	-	-	-	-	-	-	-	4	66	
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Konijnen	-	-	-	63	-	-	-	-	-	-	18	2	83	
Honden	29	-	-	264	-	-	-	-	-	15	15	6	329	
Katten	-	-	-	79	-	-	-	-	-	-	-	-	79	
Fretten	-	-	-	28	-	-	-	-	-	-	42	-	70	
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	6	39	
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paarden	69	-	-	69	-	-	-	-	-	-	-	-	138	
Varkens	-	-	-	93	-	-	-	-	-	-	116	7	216	
Geiten	-	-	-	22	-	-	-	-	-	-	30	-	52	
Schapen	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	29	
Runderen	-	-	-	648	-	-	-	-	-	-	70	28	746	
Andere zoogdieren	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
Kippen	4	-	-	637	-	-	-	-	-	-	128	292	1.061	
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere vogels	-	-	-	306	-	-	-	-	-	22	-	26	354	
Reptielen	-	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	150	
Amfibieën	-	29	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	33	
Vissen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.175	2.175	
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal 2009	1.119	29	-	5.099	39	-	2.878	4.066	20	364	736	8.395	22.745	
Totaal 2008	783	16	-	5.950	145	-	2.827	3.928	-	1.521	1.770	5.283	22.223	
Totaal 2007	1.155	18	-	6.576	825	-	2.837	3.105	-	685	1.366	5.032	21.599	
Totaal 2006	246	-	-	6.672	1.359	-	2.160	3.191	-	380	1.402	4.774	20.184	

Tabel 35
Erasmus MC
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef												totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijking van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:								
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag	
Muizen	910	-	44	739	6.948	775	5.666	15.168	580	-	-	4.195	35.025
Ratten	56	-	-	346	367	355	54	889	96	-	-	1.080	3.243
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	128	128
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	24
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	130	130
Konijnen	-	-	-	4	-	20	9	-	-	-	-	1	34
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fretten	191	-	-	-	-	-	-	226	-	-	-	49	466
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oudewereldapen	6	-	-	-	-	-	-	29	-	-	-	8	43
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varkens	3	-	-	124	-	162	-	14	-	-	-	12	315
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Runderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kippen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104	104
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vogels	4	-	-	-	-	-	-	12	-	-	3	2	21
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibieën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-	-	1.754	489	-	-	-	-	2.243
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 2009	1.170	-	44	1.213	7.315	1.312	7.483	16.827	700	-	3	5.709	41.776
Totaal 2008	1.212	-	200	965	8.520	1.947	6.244	18.486	465	381	9.288	3.860	51.568
Totaal 2007	430	-	-	778	8.132	2.950	7.353	20.576	674	575	-	5.362	46.830
Totaal 2006	307	-	-	631	8.904	2.461	6.908	16.069	405	455	6	5.894	42.040

Tabel 36
Wageningen Universiteit
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	doel van de proef													totaal
	ontwikkeling, productie, controle of ijkning van vaccins of geneesmiddelen	onderzoek met betrekking tot mogelijke schadelijke stoffen	diagnostiek	onderwijs	wetenschappelijke vraag met betrekking tot:									
					kanker bij de mens	hart - en vaatziekten bij de mens	geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens	andere ziekten bij de mens	andere lichamelijke kenmerken bij de mens	het gedrag van dieren	ziekten bij dieren	een andere wetenschappelijke vraag		
Muizen	-	-	-	139	40	235	-	215	17	-	-	217	863	
Ratten	-	-	-	92	-	-	-	577	-	-	-	4	673	
Hamsters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Cavia's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere knaagdieren	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	50	
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Honden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Katten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fretten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere vleeseters	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Oudewereldapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mensapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	165	-	165	
Varkens	-	-	-	40	-	-	-	-	-	40	15	191	286	
Geiten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Schapen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	-	80	
Runderen	-	-	-	10	-	-	-	2	-	-	2	104	118	
Andere zoogdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kippen	-	-	-	156	60	-	-	-	-	876	1.884	5.673	8.649	
Kwartels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andere vogels	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	-	-	46	
Reptielen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	23	
Amfibieën	-	-	-	54	-	-	-	-	-	-	-	-	54	
Vissen	-	-	-	393	108	-	-	-	-	304	591	4.385	5.781	
Cyclostomata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal 2009	-	-	-	884	208	235	-	844	17	1.266	2.737	10.597	16.788	
Totaal 2008	12	-	-	997	90	328	-	668	110	1.636	2.359	10.772	16.972	
Totaal 2007	66	-	-	969	17	94	100	744	101	969	2.662	6.241	11.963	
Totaal 2006	209	-	-	813	180	161	-	353	141	1.512	2.564	7.359	13.292	

Registratie dierproeven en proefdieren 2009

Voor het ministerie van Defensie

Tabel 37
Dierproeven bij het ministerie van Defensie
Diersoort/doel van de proef

Diersoort	b- agentia	biomarkers blootstelling	duikmedisch onderzoek	hersenschade door drukgolven	(na)zorg personele inzetbaarheid	therapie, toxicologie, kinetiek en diagnostiek zenuwgassen	totaal
Muizen	126	-	-	-	-	-	126
Ratten	-	2	-	28	26	-	56
Cavia's	-	-	-	-	-	70	70
Nieuwewereldapen	-	-	-	-	15	-	15
Varkens	-	-	32	-	-	-	32
Totaal 2009	126	2	32	28	15	70	299

Tabel 38
Dierproeven bij het ministerie van Defensie
Diersoort/mate van ongerief

Diersoort	mate van ongerief						totaal
	gering	gering / matig	matig	matig / ernstig	ernstig	zeer ernstig	
Muizen	-	-	-	81	45	-	126
Ratten	3	-	45	8	-	-	56
Cavia's	2	-	13	12	43	-	70
Nieuwewereldapen	-	-	15	-	-	-	15
varkens	-	32	-	-	-	-	32
Totaal 2009	5	32	73	101	88	-	299

Bijlage 2

Registratie dierproeven en proefdieren 2009

Tabellen ten behoeve van de Europese Commissie

Table 1
Number of animals used in relation to their place of origin

Origin versus species						
1.1 Species	1.2 Total	1.3 Animals coming from registered breeding or supplying establishments within the reporting country	1.4 Animals coming from elsewhere in the EC	1.5 Animals coming from Member Countries of the Council of Europe which are parties to the Convention ETS 123 (excluding EC Member States)	1.6 Animals coming from other origins	1.7 Re-used animals
1.a Mice (<i>Mus musculus</i>)	222.841	212.077	9.364	-	1.400	1.519
1.b Rats (<i>Rattus norvegicus</i>)	115.944	108.411	7.329	-	204	1.337
1.c Guinea-Pigs (<i>Cavia porcellus</i>)	5.361	3.309	2.052	-	-	51
1.d Hamsters (<i>Mesocricetus</i>)	2.725	2.489	236	-	-	45
1.e Other Rodents (other Rodentia)	713	526	15	-	172	4
1.f Rabbits (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	6.111	5.209	892	-	10	126
1.g Cats (<i>Felis catus</i>)	207	107	30	-	70	65
1.h Dogs (<i>Canis familiaris</i>)	956	544	237	-	175	243
1.i Ferrets (<i>Mustela putorius furo</i>)	1.250	101	423	-	726	14
1.j Other Carnivores (other Carnivora)	196	-	-	-	196	-
1.k Horses, donkeys and cross breeds (<i>Equidae</i>)	2.844	1	-	-	2.843	34
1.l Pigs (<i>Sus</i>)	12.814	6.810	170	-	5.834	92
1.m Goats (<i>Capra</i>)	350	54	5	-	291	73
1.n Sheep (<i>Ovis</i>)	3.173	308	173	-	2.692	656
1.o Cattle (<i>Bos</i>)	1.763	251	-	-	1.512	267
1.p Prosimians (<i>Prosimia</i>)	-	-	-	-	-	-
1.q New World Monkeys (<i>Ceboidea</i>)	47	47	-	-	-	-
1.r Old World Monkeys (<i>Cercopithecoidea</i>)	228	195	24	-	9	160
1.s Apes (<i>Hominoidea</i>)	0	-	-	-	-	-
1.t Other Mammals (other <i>Mammalia</i>)	41	-	-	-	41	-
1.u Quail (<i>Coturnix coturnix</i>)	-	-	-	-	-	-
1.v Other birds (other <i>Aves</i>)	96.867	18.428	724	-	77.715	956
1.w Reptiles (<i>Reptilia</i>)	208	23	-	-	185	33
1.x Amphibians (<i>Amphibia</i>)	573	527	-	-	46	298
1.y Fish (<i>Pisces</i>)	23.065	9.332	1.077	-	12.656	327
1.z Total 2009	498.277	368.749	22.751	-	106.777	6.300

Note 1: Column 1.5 concerns only those Member Countries of the Council of Europe which, at the beginning of the reporting period, are Parties to the Convention ETS 123. Thus an updated list of those countries has to be used when filling this column.

Note 2: Only the white boxes need to be completed.

Note 3: The number of re-used animals in column 1.7 should be excluded from the total in the column 1.2.

Table 2
Number of animals used in experiments for selected purposes

2.1 Species	Purpose versus species								
	2.2 Biological studies of a fundamental nature	2.3 Research and development of products and devices for human medicine and dentistry and for veterinary medicine (excluding toxicological and other safety evaluations counted in column 2.6)	2.4 Production and quality control of products and devices for human medicine and dentistry	2.5 Production and quality control of products and devices for veterinary medicine	2.6 Toxicological and other safety evaluations (including safety evaluation of products and devices for human medicine and dentistry and for veterinary medicine	2.7 Diagnosis of disease	2.8 Education and training	2.9 Other	2.10 Total
2.a Mice	151.210	39.370	4.137	11.497	2.664	7.469	6.494	-	222.841
2.b Rats	33.009	13.525	25.334	3.380	37.954	-	2.742	-	115.944
2.c Guinea-Pigs	381	575	582	3.190	613	-	20	-	5.361
2.d Hamsters	549	130	5	1.943	80	-	18	-	2.725
2.e Other Rodents	499	214	-	-	-	-	-	-	713
2.f Rabbits	641	275	10	2.299	2.830	7	49	-	6.111
2.g Cats	25	59	-	57	-	-	66	-	207
2.h Dogs	123	139	10	213	408	-	63	-	956
2.i Ferrets	353	892	-	-	-	-	5	-	1.250
2.j Other Carnivores	153	-	-	43	-	-	-	-	196
2.k Horses, donkeys and cross breeds	165	334	113	2.228	-	-	4	-	2.844
2.l Pigs	5.661	2.733	1	1.535	37	-	2.847	-	12.814
2.m Goats	238	74	-	3	-	-	35	-	350
2.n Sheep	552	473	2.013	111	-	-	24	-	3.173
2.o Cattle	837	438	47	272	-	-	169	-	1.763
2.p Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.q New World Monkeys	4	39	-	-	-	-	4	-	47
2.r Old World Monkeys	42	166	-	-	20	-	-	-	228
2.s Apes	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.t Other Mammals	21	20	-	-	-	-	-	-	41
2.u Quail	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.v Other birds	67.826	12.998	7	15.229	-	248	559	-	96.867
2.w Reptiles	124	-	-	-	-	-	84	-	208
2.x Amphibians	515	-	-	-	-	-	58	-	573
2.y Fish	16.402	117	-	-	6.206	-	340	-	23.065
2.z Total 2009	279.330	72.571	32.259	42.000	50.812	7.724	13.581	-	498.277

Table 3
Number of animals used in toxicological and other safety evaluation

Products versus species										
3.1 Species	3.2 Products/ substances or devices for humanmedicine and dentistry and for veterinary medicine	3.3 Products/ substances used or intended to be used mainly in agriculture	3.4 Products/ substances used or intended to be used mainly in industry	3.5 Products/ substances used or intended to be used mainly in the household	3.6 Products/ substances used or intended to be used mainly as cosmetics or toiletries	3.7 Products/ substances used or intended to be used mainly as additives in food for human consumption	3.8 Products/ substances used or intended to be used mainly as additives in food for animal consumption	3.9 Potential or actual contaminants in the general environment which do not appear in other columns	3.10 Other toxicological or safety evaluations	3.11 Total
3.a Mice	1.189	-	1.285	-	-	118	25	-	47	2.664
3.b Rats	6.509	771	26.600	-	-	3.766	260	6	42	37.954
3.c Guinea-Pigs	612	-	-	-	-	-	-	-	1	613
3.d Hamsters	80	-	-	-	-	-	-	-	-	80
3.e Other Rodents	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.f Rabbits	2.703	-	98	-	-	29	-	-	-	2.830
3.g Cats	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.h Dogs	360	-	48	-	-	-	-	-	-	408
3.i Ferrets	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.j Other Carnivores	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.k Horses, donkeys and cross breeds	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.l Pigs	37	-	-	-	-	-	-	-	-	37
3.m Goats	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.n Sheep	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.o Cattle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.p Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.q New World Monkeys	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.r Old World Monkeys	20	-	-	-	-	-	-	-	-	20
3.s Apes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.t Other Mammals	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.u Quail	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.v Other birds	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.w Reptiles	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.x Amphibians	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.y Fish	-	-	184	-	-	-	-	6.022	-	6.206
3.z Total 2009	11.510	771	28.215	-	-	3.913	285	6.028	90	50.812

Table 4
Number of animals used in experiments for studies on human and animal diseases

Main categories versus species						
4.1 Species	4.2 Human cardiovascular diseases	4.3 Human nervous and mental disorders	4.4 Human cancer (excluding evaluations of carcinogenic hazards or risks)	4.5 Other human diseases	4.6 Studies specific to animal diseases	4.7 Total
4.a Mice	18.071	13.378	44.812	81.882	9.253	167.396
4.b Rats	3.084	10.350	1.568	19.046	101	34.149
4.c Guinea-Pigs	-	-	-	665	54	719
4.d Hamsters	-	8	-	264	118	390
4.e Other Rodents	-	-	-	312	-	312
4.f Rabbits	347	9	98	289	47	790
4.g Cats	-	-	-	19	53	72
4.h Dogs	47	-	-	14	148	209
4.i Ferrets	-	-	-	1.160	36	1.196
4.j Other Carnivores	-	-	-	-	-	-
4.k Horses, donkeys and cross breeds	-	-	-	-	499	499
4.l Pigs	290	-	-	357	2.818	3.465
4.m Goats	69	-	-	143	5	217
4.n Sheep	43	-	-	206	633	882
4.o Cattle	-	-	-	2	550	552
4.p Prosimians	-	-	-	-	-	-
4.q New World Monkeys	-	-	-	41	-	41
4.r Old World Monkeys	-	-	-	196	-	196
4.s Apes	-	-	-	-	-	-
4.t Other Mammals	-	-	-	18	23	41
4.u Quail	-	-	-	-	-	-
4.v Other birds	51	-	60	181	19.123	19.415
4.w Reptiles	-	-	-	-	-	-
4.x Amphibians	-	-	-	-	-	-
4.y Fish	-	1.713	179	951	2.056	4.899
4.z Total 2009	22.002	25.458	46.717	105.746	35.517	235.440

Table 5

Number of animals used in production and quality control of products and devices for human medicine and dentistry and for veterinary medicine

Regulatory requirements versus species								
5.1 Species	5.2 National legislation specific to a single EC Member State ¹	5.3 EC legislation including European Pharmacopoeia (requirements)	5.4 Member Country of Council of Europe (but not EC) legislation ²	5.5 Other legislation	5.6 Any combination of 5.2/ 5.3/ 5.4/ 5.5	5.7 No regulatory requirements	5.8 Total	
5.a Mice	-	2.532	-	470	11.047	1.585	15.634	
5.b Rats	-	4.902	-	628	22.813	371	28.714	
5.c Guinea-Pigs	-	326	-	256	2.416	774	3.772	
5.d Hamsters	-	-	-	-	1.948	-	1.948	
5.e Other Rodents	-	-	-	-	-	-	-	
5.f Rabbits	-	-	-	-	2.204	105	2.309	
5.g Cats	-	-	-	-	53	4	57	
5.h Dogs	1	-	-	-	197	25	223	
5.i Ferrets	-	-	-	-	-	-	-	
5.j Other Carnivores	-	-	-	-	-	43	43	
5.k Horses, donkeys and cross breeds	-	-	-	-	122	2.219	2.341	
5.l Pigs	-	-	-	-	1.442	34	1.476	
5.m Goats	-	-	-	-	-	3	3	
5.n Sheep	-	-	-	-	6	2.118	2.124	
5.o Cattle	21	-	-	12	122	164	319	
5.p Prosimians	-	-	-	-	-	-	-	
5.q New World Monkeys	-	-	-	-	-	-	-	
5.r Old World Monkeys	-	-	-	-	-	-	-	
5.s Apes	-	-	-	-	-	-	-	
5.t Other Mammals	-	-	-	-	-	-	-	
5.u Quail	-	-	-	-	-	-	-	
5.v Other birds	45	-	45	-	11.655	3.491	15.236	
5.w Reptiles	-	-	-	-	-	-	-	
5.x Amphibians	-	-	-	-	-	-	-	
5.y Fish	-	-	-	-	-	-	-	
5.z Total 2009	67	7.760	45	1.366	54.025	10.936	74.199	

Examples

5.2 France is testing due to a UK (or FR) specific requirement

Note: columns 5.2 - 5.5 refer to the legislation imposing that the test be carried out and not to the body which has issued the actual test method, guideline or protocol a test required by French legislation and carried out in Belgium according to an ISO protocol must be coded as a national (FR) legislative requirement and be entered into column 5.2 in the tables submitted by Belgium.

5.3 UK is testing according to EC legislation

5.4 Spain is testing due to a Norwegian requirement

5.5 Poland is testing due to a US specific requirement

5.6 Germany is testing due to a Swiss requirement (also an EC requirement)

¹ EC Member States: Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Rep., Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom

² Member Countries of Council of Europe (non-EC): Albania, Andorra, Armenia, Azerbaijan, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Georgia, Iceland, Liechtenstein, Moldova, Monaco, Norway, Russia, San Marino, Serbia and Montenegro, Switzerland, 'the former Yugoslav Rep. of Macedonia', Turkey, Ukraine

Table 6
Number of animals used in toxicological and other safety evaluations

Regulatory requirements versus species							
6.1 Species	6.2 National legislation specific to a single EC Member State ¹	6.3 EC legislation including European Pharmacopoeia (requirements)	6.4 Member Country of Council of Europe (but not EC) legislation ²	6.5 Other legislation	6.6 Any combination of 5.2/5.3/ 5.4/ 5.5	6.7 No regulatory requirements	6.8 Total
6.a Mice	60	-	-	2	1.947	655	2.664
6.b Rats	60	-	-	-	35.328	2.566	37.954
6.c Guinea-Pigs	12	-	-	2	40	559	613
6.d Hamsters	-	-	-	-	80	-	80
6.e Other Rodents	-	-	-	-	-	-	-
6.f Rabbits	-	-	-	-	2.804	26	2.830
6.g Cats	-	-	-	-	-	-	-
6.h Dogs	-	-	-	-	362	46	408
6.i Ferrets	-	-	-	-	-	-	-
6.j Other Carnivores	-	-	-	-	-	-	-
6.k Horses, donkeys and cross breeds	-	-	-	-	-	-	-
6.l Pigs	-	-	-	-	37	-	37
6.m Goats	-	-	-	-	-	-	-
6.n Sheep	-	-	-	-	-	-	-
6.o Cattle	-	-	-	-	-	-	-
6.p Prosimians	-	-	-	-	-	-	-
6.q New World Monkeys	-	-	-	-	-	-	-
6.r Old World Monkeys	-	-	-	-	-	20	20
6.s Apes	-	-	-	-	-	-	-
6.t Other Mammals	-	-	-	-	-	-	-
6.u Quail	-	-	-	-	-	-	-
6.v Other birds	-	-	-	-	-	-	-
6.w Reptiles	-	-	-	-	-	-	-
6.x Amphibians	-	-	-	-	-	-	-
6.y Fish	-	-	-	-	6.142	64	6.206
6.z Total 2009	132	-	-	4	46.740	3.936	50.812

Examples

6.2 France is testing due to a UK (or FR) specific requirement

Note: columns 6.2 - 6.5 refer to the legislation imposing that the test be carried out and not to the body which has issued the actual test method, guideline or protocol a test required by French legislation and carried out in Belgium according to an ISO protocol must be coded as a national (FR) legislative requirement and be entered into column 5.2 in the tables submitted by Belgium.

6.3 UK is testing according to EC legislation

6.4 Spain is testing due to a Norwegian requirement

6.5 Poland is testing due to a US specific requirement

6.6 Germany is testing due to a Swiss requirement (also an EC requirement)

¹ EC Member States: Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Rep., Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom

² Member Countries of Council of Europe (non-EC): Albania, Andorra, Armenia, Azerbaijan, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Georgia, Iceland, Liechtenstein, Moldova, Monaco, Montenegro, Norway, Russia, San Marino, Serbia, Switzerland, 'the former Yugoslav Rep. of Macedonia', Turkey, Ukraine

Table 7
Number of animals used in toxicological and other safety evaluations

Types of tests versus species

7.1 Species	7.2 Acute and sub-acute toxicity testing methods (including limit test)			7.3 Skin irritation	7.4 Skin sensitisation	7.5 Eye irritation
	7.2.1 LD50, LC50	7.2.2 Other lethal methods	7.2.3 Non lethal clinical signs methods			
7.a Mice	-	173	157	-	1.632	-
7.b Rats	-	337	3.383	200	-	-
7.c Guinea-Pigs	-	-	43	12	558	-
7.d Hamsters	-	-	-	-	-	-
7.e Other Rodents	-	-	-	-	-	-
7.f Rabbits	-	-	118	108	-	83
7.g Cats	-	-	-	-	-	-
7.h Dogs	-	-	198	-	-	-
7.i Ferrets	-	-	-	-	-	-
7.j Other Carnivores	-	-	-	-	-	-
7.k Horses, donkeys and cross breeds	-	-	-	-	-	-
7.l Pigs	-	-	26	-	-	-
7.m Goats	-	-	-	-	-	-
7.n Sheep	-	-	-	-	-	-
7.o Cattle	-	-	-	-	-	-
7.p Prosimians	-	-	-	-	-	-
7.q New World Monkeys	-	-	-	-	-	-
7.r Old World Monkeys	-	-	-	-	-	-
7.s Apes	-	-	-	-	-	-
7.t Other Mammals	-	-	-	-	-	-
7.u Quail	-	-	-	-	-	-
7.v Other birds	-	-	-	-	-	-
7.w Reptiles	-	-	-	-	-	-
7.x Amphibians	-	-	-	-	-	-
7.y Fish	661	330	2.013	-	-	-
7.z Total 2009	661	840	5.938	320	2.190	83

	7.6 Sub-chronic and chronic toxicity	7.7 Carcinogenicity	7.8 Developmental toxicity	7.9 Mutagenicity	7.10 Reproductive toxicity	7.11 Toxicity to aquatic vertebrates not included in other columns	7.12 Other	7.13 Total
	-	248	-	383	-	-	71	2.664
	2.029	-	19.631	598	9.305	-	2.471	37.954
	-	-	-	-	-	-	-	613
	-	-	-	-	-	-	80	80
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	1.468	-	1.053	2.830
	-	-	-	-	-	-	-	-
	179	-	-	-	-	-	31	408
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	11	37
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	20	20
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.202	-	-	-	-	-	-	6.206
	5.410	248	19.631	981	10.773	-	3.737	50.812

Table 8
Number of animals used in toxicological and other safety evaluations

Types of tests versus products

8.1 Products	8.2 Acute and sub-acute toxicity testing methods (including limit test)			8.3 Skin irritation	8.4 Skin sensitisation	8.5 Eye irritation	
	8.2.1 LD50, LC50	8.2.2 Other lethal methods	8.2.3 Non lethal clinical signs methods				
8.a Products/ substances or devices for human medicine and dentistry and for veterinary medicine	-	317	1.988	61	1.107	28	
8.b Products/ substances used or intended to be used mainly in agriculture	-	-	40	60	-	-	
8.c Products/ substances used or intended to be used mainly in industry	184	193	1.687	192	1.058	46	
8.d Products/ substances used or intended to be used mainly in the household	-	-	-	-	-	-	
8.e Products/ substances used or intended to be used mainly as cosmetics or toiletries	-	-	-	-	-	-	
8.f Products/ substances used or intended to be used mainly as additives in food for human consumption	-	-	140	6	-	9	
8.g Products/ substances used or intended to be used mainly as additives in food for animal consumption	-	-	60	-	25	-	
8.h Potential or actual contaminants in the general environment which do not appear in other columns	477	330	2.019	-	-	-	
8.i Other toxicological or safety evaluations	-	-	4	1	-	-	
8.j Total 2009	661	840	5.938	320	2.190	83	

	8.6 Sub-chronic and chronic toxicity	8.7 Carcinogenicity	8.8 Developmental toxicity	8.9 Mutagenicity	8.10 Reproductive toxicity	8.11 Toxicity to aquatic vertebrates not included in other columns	8.12 Other	8.13 Total
	1.292	246	589	220	2.222	-	3.440	11.510
	246	-	384	40	-	-	1	771
	112	-	18.658	561	5.416	-	108	28.215
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	358	-	-	118	3.135	-	147	3.913
	200	-	-	-	-	-	-	285
	3.202	-	-	-	-	-	-	6.028
	-	2	-	42	-	-	41	90
	5.410	248	19.631	981	10.773	-	3.737	50.812

Bijlage 3

Lijst met specificaties diersoorten

Andere knaagdieren

Bosmuis, Europese hamster, wilde en moerascavia, chinchilla, (Mongoolse) gerbil, katoenrat, korenwolf, noordse woelmuis en veldmuis.

Andere vleeseters

Gewone zeehond en nerts.

Nieuwewereldapen

Breedneusapen (Ceboidea) zoals marmoset.

Oudewereldapen

Smalneusapen (Cercopithecoidea) zoals de resusaap, beermakaak, java-aap (of cynomolgus).

Andere zoogdieren

Meervleermuis, mol, lama, vetstaartbuidelspitsmuis.

Andere vogels

Brandgans, bonte vliegenvanger, duif, drieteenmeeuw, drieteenstrandloper, eend, gans, gele kwikstaart, goudplevier, grasparkiet, grauwe gans, grauwe kiekendief, grutto, (wilde) kalkoen, kanarie, kanoet, kauw, kempiaan, kleine zwaan, kokmeeuw, kolgans, koolmees, lepelaar, nachtzwaluw, papegaai, pimpelmees, postduif, rosse grutto, rotsstrandloper, spreeuw, stadsduif, valkparkiet, veldleuwerik, wilde eend en zebravink.

Reptielen

Baardagaam, leguaan, schildpad, doodsadder, (Zuid-Amerikaanse) ratelslang, cobra, Indochinese cobra, koningscobra, rode spuwende cobra, tijgerslang en de oxyuranus (inland taipan).

Amfibieën

Klauwkikker, Italiaanse kamsalamander, kamsalamander, luipaardkikker, pad.

Vissen

Afrikaanse meerval, Afrikaanse barbeel, Australische paling, cycliden, driedoornige stekelbaars, diklippharder, Europese paling, fathead, forel, geelstaart, goudvis, goudwinde gup, harder, hondsvij, karper, meerval, paling, regenboogforel, rijstvis, sneep, snoekbaars, steur, tarbot, tilapia, riviertrekvissen, tong, zebravis en zonnebaars.

De AID, PD en VWA bouwen aan één nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit

De Algemene Inspectiedienst (AID), Plantenziektenkundigedienst (PD) en Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) fuseren op 1 januari 2012.

Als voorbereiding op de fusie hebben zij hun organisaties bijeengebracht tot een tijdelijke werkorganisatie: nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA).

Dit is een uitgave van:

nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit
Prinses Beatrixlaan 2
Postbus 19506 | 2500 CM Den Haag
T 070 448 48 48
F 070 448 47 47

www.nieuwevwa.nl

proefdieren, w
onderwijs, biot
onderzoek, ver
veiligheid, doel
muis, vaccin, c
medicijn, verzo
huisvesting, ko